

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет економіки та управління

Кафедра економічної теорії

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	Економічна аналітика
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 Соціальна та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	051 Економіка

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Аналітика діяльності підприємства на засадах сталого розвитку»

здобувачки Лук'яненко Галини Тарасівни _____
(підпис)

Наукова керівниця: к.е.н., доц. Котенок Д.М.

(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувача кафедри: д.е.н., проф. Кириленко В.І.

(підпис)

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління

Кафедра економічної теорії

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

**ЕКОНОМІЧНА АНАЛІТИКА
051 - ЕКОНОМІКА**

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

М.К. Галабурда

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

В.І. Кириленко

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Лук'яненко Галині Тарасівні

очної (денної) форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему

«Аналітика діяльності підприємства на засадах сталого розвитку»

Тему затверджено наказом ректора Університету від "31" січня 2024 р. № 159-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

підприємства бази практики ТОВ «Роберт Бош Лтд»

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні засади дослідження сталого розвитку підприємства (назва розділу)
Розділ 2	Аналітичне дослідження розвитку сучасного підприємства (назва розділу)
Розділ 3	Методико-аналітичне забезпечення звіту про сталий розвиток підприємства (назва розділу)
Об'єкт дослідження:	діяльність сучасного підприємства
Предмет дослідження:	сталий розвиток підприємства та звітні документи щодо нього
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	сформулювати рекомендації щодо звіту про сталий розвиток підприємства за результатами дослідження сутності сталого розвитку як процесу, сукупності його індикаторів та стандартів звітності.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Теоретичні засади дослідження сталого розвитку підприємства
Сутність базових понять теорії сталого розвитку	
Узагальнення положень сталого розвитку підприємства	
Методологія звітування про сталий розвиток підприємства: стандарти	
У розділі 2	Аналітичне дослідження розвитку сучасного підприємства
Діагностика економічного стану Bosch	
Оцінювання Bosch: концепція сталого розвитку	
У розділі 3	Методико-аналітичне забезпечення звіту про сталий розвиток підприємства
Порівняльний аналіз практик звітування про сталий розвиток підприємства	
Напрямки удосконалення аналітичного інструментарію оцінювання сталого розвитку Bosch	

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

Котенок Д.М.

(ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

**Завдання одержав
здобувач**

(підпис)

Лук'яненко Г.Т.

(ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 75 сторінок, 7 таблиць, 12 рисунків, список використаних джерел з 55 найменувань, додатки.

«Аналітика діяльності підприємства на засадах сталого розвитку»

Об'єктом дослідження є діяльність сучасного підприємства.

Предметом дослідження є сталий розвиток підприємства та звітні документи щодо нього.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи - формування рекомендацій щодо удосконалення звіту про сталий розвиток підприємства за результатами дослідження сутності сталого розвитку як процесу, сукупності його індикаторів та стандартів звітності.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- встановити сутність базових понять теорії сталого розвитку;
- узагальнити положення сталого розвитку підприємства;
- визначити методологічні засади звітування про сталий розвиток підприємства;
- провести діагностику економічного стану Bosch;
- оцінити діяльність компанії у аспекті концепції сталого розвитку
- провести порівняльний аналіз практик звітування про сталий розвиток підприємства;
- визначити напрямки удосконалення аналітичного інструментарію оцінювання сталого розвитку Bosch.

Практичне значення отриманих результатів. На базі дослідження надана оцінка ефективності діяльності корпорації «Bosch» у сфері сталого розвитку, запропоновано шляхи покращення звітності про діяльність міжнародної корпорації «Bosch».

Результати дослідження можуть бути застосовані для покращення практик звітування про сталий розвиток компанії.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024.

Рік захисту роботи 2024.

Ключові слова: сталий розвиток, сталий розвиток підприємства, форми звітності, звітування про сталий розвиток, стандарти, категорії звітування, удосконалення звітування.

В і д г у к
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету економіки та управління
освітньо-професійної програми « Економічна аналітика»
Лук'яненко Галини Тарасівни
на тему Аналітика діяльності підприємства на засадах сталого розвитку

1. Актуальність теми: В умовах сучасних глобальних та локальних викликів, обумовлених зміною клімату, виснаженням традиційних для використання природних ресурсів, геополітичними трансформаціями, європейськими амбіціями України аналіз діяльності підприємства з позицій концепції сталого розвитку набуває особливої актуальності. Інтеграція принципів сталого розвитку в бізнес-стратегії сприяє підвищенню конкурентоспроможності й довгостроковій стійкості підприємства, що важливо як для збереження навколишнього середовища та забезпечення соціальної відповідальності, так і прийняття національних підприємств у світову бізнес-спільноту.

2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи: Автором в роботі проведено ґрунтовний аналіз сталого розвитку як світоглядної концепції так і практичного концепту щодо оцінки особливостей діяльності сучасного підприємства. Дослідження діяльності підприємства в аспекті концепції сталого розвитку проведено на підставі відомостей по діючому підприємству (Bosch) та з використанням даних, які безпосередньо свідчать про його економіко-соціо-екологічну спрямованість. Варто відзначити, що формуванню рекомендацій передували не лише дослідження теоретико-методологічних засад (розділ 1) та оцінка практичної діяльності підприємства (розділ 2), а і вивчення досвіду інших компаній, які не лише мають аналогічну практику звітування, але і є конкурентами Bosch.

Робота виконувалася з дотриманням затвердженого кафедрою регламенту.

3. Наявність самостійних розробок автора: Серед результатів дослідження варто відзначити такі авторські доробки: визначення відмінностей між уявленням про сталий розвиток світових на українських дослідників; проявлення взаємозв'язку між цілями сталого розвитку на наднаціональному рівні та на рівні окремого підприємства; діагностику стану підприємства у аспекті сталого розвитку; визначення відмінностей щодо різних спеціалізованих стандартів, що використовуються для формування звіту про сталий розвиток. Варто відзначити, що при виконанні кваліфікаційної роботи автор використовував результати досліджень як національних так і зарубіжних науковців.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: Сформовані автором в результаті дослідження висновки та рекомендації мають високу цінність, оскільки засновуються на результатах ґрунтовного аналізу сталого розвитку як теоретичної концепції / специфічного стандарту для звіту підприємства / системи показників для діагностики стану підприємства / потенційної конкурентної переваги / основи визначення стратегічних напрямків розвитку підприємства.

5. Наявність недоліків: Автору доцільно було б приділити увагу визначенню пріоритетності напрямків удосконалення звіту про сталий розвиток Bosch.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: Кваліфікаційна бакалаврська робота Лук'яненко Галини Тарасівни на тему «Аналітика діяльності підприємства на засадах сталого розвитку» заслуговує на позитивну оцінку та допускається до захисту перед ЕК.

Оцінка письмової частини кваліфікаційної роботи 58 балів.

Науковий керівник /
“ ___ ” _____ 20__ р

к.е.н., доц. Котенок Д.М.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Сутність базових понять теорії сталого розвитку.....	7
1.2 Узагальнення положень сталого розвитку підприємства	15
1.3 Методологія звітування про сталий розвиток підприємства.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА	29
2.1 Діагностика економічного стану та розвитку Bosch	29
2.2 Оцінювання Bosch: концепція сталого розвитку	41
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗВІТУ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА	51
3.1 Порівняльний аналіз практик звітування про сталий розвиток підприємства .	51
3.2 Напрями удосконалення аналітичного інструментарію оцінювання сталого розвитку Bosch.....	59
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ.....	1

ВСТУП

Сталий розвиток в сучасному світі виступає не просто як концепція чи ідеал, а як необхідна умова для забезпечення довгострокового благополуччя людства. Він охоплює широкий спектр аспектів, від екологічної стійкості та збереження біорізноманіття до соціальної справедливості та економічної рівноваги. У цьому контексті, підприємства відіграють провідну роль, оскільки їхні дії мають безпосередній вплив на соціальні та природні системи.

Саме тому звітність про сталий розвиток стає ключовим інструментом, що дозволяє компаніям представляти свою стратегію, досягнення та вплив на оточуюче середовище. Компанія Bosch, яка відома своїм підходом до інновацій та технологій, не є винятком. Аналіз звітів про сталий розвиток цього підприємства може розкрити не лише його поточний стан, а й визначити напрямки подальшого розвитку та можливості покращення.

Актуальність теми сталого розвитку підприємства у сучасному світі не може бути переоцінена. Вона виходить за рамки звичайного бізнес-планування чи стратегічного управління, перетворюючись на фундаментальний принцип, що визначає майбутнє не тільки окремих компаній, але й цілих галузей, економік та глобальної спільноти в цілому. Сталий розвиток стає імперативом, який вимагає від підприємств не лише економічної ефективності, але й соціальної відповідальності та екологічної обачності.

Актуальність даного дослідження підкреслюється зростаючим інтересом суспільства до питань сталого розвитку та відповідальності бізнесу. Все це зумовлене глобальними екологічними викликами та соціальними проблемами через які сталий розвиток перетворюється на ключовий елемент довгострокової стратегії підприємств. Це вимагає від компаній переосмислення своїх цілей та цінностей, а також розробки нових підходів до ведення бізнесу, які б враховували ширший спектр впливів та наслідків їхньої діяльності.

Вивчення та аналіз сталого розвитку підприємства Bosch, зокрема, є також актуальним, оскільки компанія є одним з лідерів у своїй галузі та має значний вплив на економічні та соціальні процеси в Україні та світі. Розуміння того, як Bosch інтегрує принципи сталого розвитку у свою стратегію та операції, може надати цінні приклади для інших компаній, які прагнуть до сталості, та сприяти формуванню ефективніших підходів до звітування про сталий розвиток.

Останні дослідження в області сталого розвитку підприємств вказують на зростаючу інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських практик у корпоративну стратегію. Вчені, такі як Герман Дейлі, Донелла Медоуз, Амартія Сен, а також вітчизняні Куспляк Г. І. та Куспляк І. С., Кислова Л. А., Корольчук Л. В., Жученко А. М., Самойлик Ю. В., Лелеченко А. П., Сокіл О. Г., Радишевська З. М., Вітенко В.Ю., Акіліна О. В. та багато інших внесли значний вклад у формування теоретичних основ сталого розвитку та його практичного застосування в діяльності підприємств. Їхні дослідження поклали основу для глибшого розуміння взаємозв'язків між економічними, соціальними та екологічними аспектами сталості, що є критично важливим для розробки ефективних стратегій звітування про сталий розвиток. Однак, існує прогалина у дослідженні звітування про сталий розвиток, яка потребує детального вивчення та удосконалення. Ця робота спирається на значну кількість праць, присвячених теоретичним засадам сталого розвитку, а також практичним аспектам реалізації цих концепцій у діяльності підприємств та містить авторське пропоноване бачення частини загальної проблеми.

Метою даної роботи є формування рекомендацій щодо удосконалення звіту про сталий розвиток підприємства за результатами дослідження сутності сталого розвитку як процесу, сукупності його індикаторів та стандартів звітності. Для досягнення цієї мети були поставлені наступні *завдання*:

- встановити сутність базових понять теорії сталого розвитку;
- узагальнити положення сталого розвитку підприємства;
- визначити методологічні засади звітування про сталий розвиток підприємства;

- провести діагностику економічного стану Bosch;
- оцінити діяльність компанії у аспекті концепції сталого розвитку
- провести порівняльний аналіз практик звітування про сталий розвиток підприємства;
- визначити напрямки удосконалення аналітичного інструментарію оцінювання сталого розвитку Bosch.

Об'єктом дослідження є діяльність сучасного підприємства, а *предметом* – сталий розвиток підприємства та звітні документи щодо нього.

Методи дослідження були використані як теоретичні так і економіко-емпіричні, вони включають: аналіз та синтез наукових джерел (для вивчення підходів до розуміння сутності сталого розвитку та передумов його виникнення), методи узагальнення та систематизації (для впорядкування та тлумачення поняття сталого розвитку загалом та в контексті підприємства, для визначення основних методології про його звітування), методи дедукції (для формулювання принципів і цінностей сталого розвитку підприємств), фінансово-економічний аналіз (для діагностики стану досліджуваного підприємства), графічні методи (для вивчення динаміки сталого розвитку підприємства і його складових), статистичний та порівняльний аналіз (для вивчення тенденцій звітності підприємствами про сталий розвиток) та метод діагностики (для виявлення слабких місць і відповідно можливих удосконалень звітування про сталий розвиток досліджуваного підприємства).

Теоретична значущість роботи полягає у систематизації та узагальненні теоретичних знань про сталий розвиток підприємства, а *практична значущість* – у розробці рекомендацій для удосконалення звітування Bosch. Результати дослідження можуть бути застосовані для покращення практик звітування про сталий розвиток компанії.

Інформаційна база дослідження охоплює доробки вітчизняних та зарубіжних науковців, міжнародні декларації та інші нормативно-правові документи, статистичні дані, офіційний сайт та щорічні звіти компанії Bosch, та інші джерела, як от звіти рейтингових агентств, статті, інтернет-ресурси, журнали

і публікації, які використовувалися для аналізу економічного стану та динаміки прогресу компанії Bosch у досягненні цілей сталого розвитку. Додатково, використовувались дані з офіційних сайтів компаній Volkswagen, Siemens, Bayerische Motoren Werke (BMW), ABB та їх звітів про сталий розвиток, що забезпечили необхідну інформацію для порівняльного аналізу та висновків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність базових понять теорії сталого розвитку

За часів стародавньої аграрної економіки поняття сталого розвитку почало формуватися як засіб узгодження прогресу розвитку сільського господарства з добробутом людини. З початку промислової революції кількість населення стрімко зростало, а виробництво продемонструвало значний прогрес. Людство експлуатувало багатства природи, а кількість відходів і забруднювачів, що потрапляють у навколишнє середовище, постійно зростала. Збереження глобальних систем життєзабезпечення стало складнішим через швидкі та постійні антропогенні зміни в навколишньому середовищі. Водночас ці зміни почали становити серйозну загрозу виживанню людства.

Найбільш відомі приклади цього - три великі події із забрудненням, які відбулися на початку 20-го століття. Показово, що Європа та Північна Америка – континенти, на яких першими відбулося швидке промислове зростання –найбільше постраждали від викидів, і протягом більшої частини другої половини двадцятого століття вони страждали від більшості негативних наслідків забруднення повітря. До 1970 року на обидва континенти разом припадало понад 80% глобальних викидів діоксиду сірки (SO₂) [1].

Згідно зі статистичними даними, бельгійська катастрофа туману в долині річки Маас у 1930 році призвела до травмування тисяч жителів і загибелі понад 60 осіб протягом тижня, через зниження температури, що призвело до накопичення і збільшення концентрації в навколоземній атмосфері SO₂ та інших шкідливих газів, що викидалися з заводу [2]; трагедія смогу в Донорі в 1948 році забрала життя, за різними оцінками, двох десятків людей, 6000 людей захворіло за 5 днів,

постраждало 43% населення міста; аналогічно причиною були викиди місцевих заводів і, відповідно, взаємодія підвищеної концентрації SO₂ з елементами його окислення та сполуками металів. Звіти про забруднення повітря вказують на те, що рівні забруднюючих речовин, подібні до тих, які, за оцінками, мали місце в Донорі, в даний час присутні в деяких регіонах Китаю та Індії, що швидко індустріалізуються [3]. Великий смог у Лондоні в 1952 році, через поєднання туману та диму з фабрик та домівок, які обігрівались спалюванням вугілля, забрав життя понад 4000 людей за 5 днів і ще 8000 протягом наступних тижнів [4]. Водночас людство зіткнулося із загостренням таких проблем, як нестача продовольства, енергетична криза та забруднення навколишнього середовища, що призвело до поглиблення "екологічної кризи", уповільнення економічного зростання та посилення локальних соціальних заворушень.

Ці проблеми змусили людство переосмислити своє місце в екосистемі та шукати нові шляхи для довгострокового виживання та розвитку. У цьому контексті з'явилася концепція сталого розвитку, яка стала основною фундаментальною стратегією глобальних соціально-економічних перетворень.

Усвідомлюючи, що політика розвитку, що зосереджувалася в основному на економічному зростанні, спричиняла зростання частоти серйозних екологічних проблем, Організація Об'єднаних Націй провела всесвітній саміт у Стокгольмі, Швеція, у 1972 році. Цей саміт закликав усі країни світу посилювати свою екологічну політику управління, розвиваючи при цьому свої економіки. З того часу відбулися інституційні зміни у сфері охорони навколишнього середовища та активного екологічного управління. Хоч на саміті і були значні глобальні розбіжності між прагненнями і пріоритетами країн, ця конференція стала першою конференцією з питань навколишнього середовища людини і стала символізувати зародження концепції сталого розвитку.

Саме термін «сталий розвиток» вперше був систематизовано сформульований і використаний у доповіді «Наше спільне майбутнє», представленій Всесвітньою комісією з навколишнього середовища та розвитку в 1987 році. Комісію також називали «Комісією Брундтланд» на честь її керівниці

Гро Харлем Брундтланд, яку і прийнято вважати авторкою терміну. Сталий розвиток визначався як «розвиток, який задовольняє потреби сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби» [5, с.41]. У цьому визначенні особлива увага приділяється потребам бідних у забезпеченні своїх основних прав і створенні можливостей для кращого життя. Водночас у ньому підкреслюється, що існують межі того, що природа може дати сьогодні, не виходячи за межі того, що вона може дати в майбутньому.

Основна увага в доповіді приділялася глобальній ситуації з населенням, продовольством, енергетикою, промисловістю тощо. Крім того, у доповіді обговорювалася низка основних економічних, соціальних та екологічних проблем, з якими стикається людство, і чітко пропонувалися три точки зору: 1) криза екології, енергетики та розвитку не може бути відокремлена; 2) ресурсів та енергії на Землі недостатньо для потреб людського розвитку; 3) поточні моделі розвитку повинні бути змінені в інтересах нинішнього та майбутніх поколінь [5]. Загалом, можна сказати що тези були загальними, без прямої і практичної застосовності, проте саме доповідь «Наше спільне майбутнє» заклала основу для більш пізніх міжнародних конференцій. Однією з таких конференцій була Конференція ООН з навколишнього середовища та розвитку, яка проходила в Ріо-де-Жанейро в Бразилії в червні 1992 року. На конференції було прийнято і підписано «Декларацію Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища і розвитку» і «Порядок денний на XXI століття». Конференція також встановила цілі та плани дій для реалізації сталого розвитку і визначила принципи створення глобальних партнерств для спільного вирішення глобальних екологічних проблем. Вперше в історії людства стратегія сталого розвитку була реалізована від концепції до глобальних дій, що продемонструвало важливість сталого розвитку на рівні міжнародної політики. У грудні того ж року була створена Комісія ООН зі сталого розвитку.

Оскільки, сталий розвиток став консенсусом всього людства, свідомість про потребу в сталому розвитку поширилася по всьому світу, створюючи основу для дослідження цього поняття в різних країнах. З того часу, як доповідь «Наше спільне

майбутнє» вперше представила світові концепцію сталого розвитку, це поняття пройшло значну еволюцію. З'явилося багато тлумачень цього терміну, починаючи від визначень, тісно пов'язаних з його походженням (екологічні проблеми), і закінчуючи ширшими визначеннями, які узагальнюють все питання існування та добробуту людських суспільств; воно розширилося далеко за межі первісних рамок, охоплюючи широкий спектр дисциплін та секторів. Науковці з різних країн та областей дослідження внесли свій вклад у розвиток цієї концепції, пропонуючи різноманітні інтерпретації та визначення, які відображають їхні унікальні культурні, економічні та екологічні контексти. Так протягом наступних років з'явилося близько 140 альтернативних і по-різному модифікованих визначень «сталого розвитку». На сьогоднішній день, за оцінками, існує близько трьохсот визначень «сталості» та «сталого розвитку» в широкому розумінні у сфері екологічного менеджменту та пов'язаних з ним дисциплін, які прямо чи опосередковано пов'язані з ним [6].

Таке розмаїття підштовхує до подальших досліджень та аналізу визначень, запропонованих українськими та зарубіжними авторами, що може пролити світло на ключові аспекти цього поняття та його роль у сучасному світі. Враховуючи різні підходи та точки зору, ми зможемо краще зрозуміти сутність сталого розвитку та проаналізувати розбіжності між українським баченням на відміну від решти світу. Різні погляди визначних зарубіжних науковців на теорію сталого розвитку представлені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Бачення теорії сталого розвитку зарубіжними науковцями

Автор	Основні положення бачення теорії
Герман Едвард Дейлі (Herman Edward Daly)	<p>Запропонував три правила сталого розвитку: (1) експлуатувати відновлювані ресурси не швидше, ніж вони можуть бути відновлені; (2) викидати відходи не швидше, ніж вони можуть бути асимільовані; і (3) виснажувати невідновлювані ресурси не швидше, ніж можуть бути розроблені відновлювані замітники для їх заміни.</p> <p>Стала економіка, на думку автора, направлена на підтримання стабільного рівня чисельності населення та споживання енергії і матеріалів, а також підтримує контроль за народжуваністю та справедливим розподілом доходів. Сталий розвиток не передбачає зростання, а якісне поліпшення без кількісного збільшення [7]</p>
Донелла Медоуз (Donella Meadows)	<p>Авторка висловлює думку, що для досягнення сталого розвитку необхідно мати чітке бачення мети та моделей реалізації, та перед тим, потрібно мати теорію та інформацію, потрібно знати як ми опинилися там де ми є зараз і що на цьому шляху пішло не так. Вона також вказує на те, що при обговоренні сталого розвитку часто виникає враження про жертви, обмеження свободи та строгого контролю, і закликає до перегляду цих уявлень [8].</p> <p>До трьох правил Германа Дейлі вважає необхідним додати ще дві умови стійкості: (4) Людська популяція і фізичний капітал повинні підтримуватися на досить низькому рівні, щоб забезпечити виконання перших 3 умов; (5) Попередні 4 умови мають бути виконані за допомогою процесів, які є достатньо демократичними та справедливими, щоб люди відстоювали їх [9].</p>
Амартія Сен (Amartya Sen)	<p>Автор виступає за комплексний погляд на сталість, який надає пріоритет людським свободам, включаючи свободу визначати та досягати особистих цілей і зобов'язань за межами задоволення потреб.</p> <p>Автор наголошує на демократії та правах людини як ключах до сталого розвитку. «Якщо ми хочемо зберегти свободу майбутніх поколінь жити так, як їм подобається, ..., тоді ми повинні обрати погляд на сталий розвиток, що базується на свободі» [10].</p>

Мохаммад Юнус (Muhammad Yunus)	Автор вважає, що для досягнення сталого розвитку світ повинен прийняти політику «трьох нулів» – нульової бідності, нульового безробіття та нульових чистих викидів вуглецю. Пропонує нову модель сталої економіки - засновану на баченні людської природи, яка визнає альтруїзм і щедрість фундаментальними і потужними рушійними силами - яка служить загальному благу всього людства, захищаючи при цьому землю та її ресурси для майбутніх поколінь [11].
-----------------------------------	--

Джерело: складено автором на основі [7-11]

Таким чином, визначення сталого розвитку варіюються від строгих екологічних рамок до більш інтегрованих підходів, які включають соціальну справедливість, демократію, економічну стабільність та екологічну стійкість. Це розмаїття підходів ще раз доводить, що трактування поняття залежить від індивідуального контексту дослідника, його переконань та пріоритетів, а також ситуацію в їхній країні. Та й не тільки через це трактування є змінними, сталий розвиток також сам по собі не є статичною концепцією, а є динамічним процесом, який постійно розвивається та адаптується до змінюваних умов світу. Саме тому доцільним буде також дослідити розуміння вітчизняними науковцями визначень сталого розвитку, що дозволить не лише збагатити глобальне розуміння цієї концепції, але й виявити специфічні для України особливості. Бачення деяких українських дослідників представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Бачення поняття сталого розвитку українськими науковцями

Автор	Пропоноване визначення сталого розвитку
Герасимчук З.	процес забезпечення функціонування територіальної системи із заданими параметрами в певних умовах, протягом необхідного проміжку часу, що веде до гармонізації факторів виробництва та підвищення якості життя сучасних і наступних поколінь за умови збереження і поетапного відтворення цілісності навколишнього середовища
Корнійчук Л.	сталий розвиток це «розвиток без виходу ресурсопотоку за межі регенеративних і поглинаючих можливостей навколишнього середовища. Його метою є достатнє, а не максимальне багатство на душу населення»

Продовження Таблиці 1.2

Данилишин Б.	трактує сталий розвиток як систему відносин суспільного виробництва, при якій досягається оптимальне співвідношення між економічним зростанням, нормалізацією якісного стану природного середовища, зростанням матеріальних і духовних потреб населення
Степанов В.	передбачає процес виживання і відтворення генофонду нації, активізацію ролі кожної окремої людини у суспільстві, забезпечення його прав і свобод, збереження навколишнього природного середовища, формування умов для відновлення біосфери і її локальних екосистем, орієнтацію на зниження рівня антропогенного впливу на природне середовище і гармонізацію розвитку людини в природі
Трегобчук В.	розвиток продуктивних сил країни, спрямований на задоволення найважливіших життєвих потреб не лише нинішнього, а й майбутніх поколінь з одночасним збереженням навколишнього природного середовища у сприятливому, з точки зору інтересів здоров'я людини, стані і постійним підтриманням у ньому динамічної екологічної рівноваги
Шевчук В.	визначає сталий розвиток для умов України як процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення гарантованого задоволення принаймні мінімальних необхідних потреб усіх членів суспільства за умови збереження й поетапного відтворення цілісного навколишнього середовища. Забезпечення рівноваги між потенціалом природи і вимогами людей усіх поколінь
Чайківський І.	визначає сутність сталого розвитку у спроможності за рахунок мобілізації своїх внутрішніх резервів створити таку раціональну структуру виробництва, яка б при прояві випадкових зовнішніх впливів сприяла пом'якшенню несприятливих наслідків і одержанню мінімальних відхилень від сформованої тенденції розвитку
Котикова О.	це модель функціонування системи із обмеженими параметрами, що забезпечує збалансовану динамічну рівновагу між компонентами інтегрованої екосистеми протягом визначеного проміжку часу

Бурик З.	сталий розвиток являє собою «перманентний процес змін», що відбувається завдяки регуляторному збалансованому впливу на соціальні, економічні та екологічні складові системи з метою підвищення рівня життя населення, зменшення нерівностей (територіальних, гендерних, соціальних) та збереження довкілля при економічному зростанні
Воробйов В.	визначає сталий розвиток як єдиний процес, що забезпечує оптимальний розвиток галузей економіки, повну зайнятість населення і зростання його рівня життя на основі раціонального використання природних ресурсів за дотримання екологічних обмежень, спрямованих на збереження природних комплексів країни та її регіонів для майбутніх поколінь
Васильєва О.	сталий розвиток є процесом, що регулюється та здійснює гармонійне поєднання трьох складових (соціальна, економічна, екологічна) задля не тільки збереження оточуючого середовища, але й відновлення її цілісності у поєднанні з дотриманням високих стандартів якості життя

Джерело: складено автором на основі [12-20]

З таблиці 1.2 можна зробити висновок, що українські науковці підходять до сталого розвитку здебільшого комплексно, інтегруючи економічні, соціальні, та екологічні аспекти, що не є надто далеким від першочергових тез доповіді Брундтланд. Це відображає бажання створити всеосяжну модель розвитку, яка враховує різноманітність викликів у всіх сферах, що стоять перед Україною. Також тенденцією вивчених досліджень можна виділити зосередження уваги науковців на визначенні сталості розвитку саме на регіональному та локально-системному рівнях, а також здебільшого відсутність практичної складової за межами концептуальності.

На нашу ж думку, сталий розвиток неможливий без цілеспрямованої переоцінки людством, і кожним індивідумом зокрема, своїх бажань і амбіцій, на користь реальних потреб не тільки суспільства, а й навколишнього середовища. Простіше кажучи сталий розвиток це відхід від концепції екстенсивного зростання на користь інтенсивної моделі, яка сприяє збалансованому розвитку і підтримує принцип «повільно, але стійко».

1.2 Узагальнення положень сталого розвитку підприємства

Серед науковців існує багато дискусій також щодо тлумачення терміну «сталий розвиток підприємств». Деякі з них визначає сталий розвиток підприємства як продовження загальновідомої концепції сталого розвитку, а інші говорять про постійний стійкий фінансовий стан підприємства [21,с.38]. Деякі варіації з обох розгалужень представлено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Тракткування поняття «сталий розвиток підприємства»

Автор	Дефініція
Михайлова А.Е.	Таке функціонування підприємства, за якого вплив чинників завідомо сприяє збереженню цілісності та автономії за досягнення стратегічних цілей
Томпсон М.	Створення економічного доходу через інноваційні рішення, які сприяють соціальному добробуту та захисту навколишнього середовища
Камінський П.Д.	Збалансований, безперервний, високоефективний і регульований економічний розвиток, що забезпечує стабільне збільшення доходів організації на основі спеціально розроблених механізмів в економічній, технічній і соціальній сферах.
Глинська А.Є.	Розвиток, що означає прийняття такої стратегії та діяльності, які б повністю задовольняли потреби суспільства у певних видах продукції чи послуг вже сьогодні та водночас підтримували та сприяли формуванню людського капіталу і раціональному використанню природних ресурсів, які знадобляться у майбутньому.
Чорних А.В.	Розвиток зумовлений впливом чинників внутрішнього і зовнішнього середовища та такий, що характеризується збільшенням потенціалу підприємства, попиту на продукцію, масштабу діяльності, можливістю забезпечити безперервний процес виробництва та зберігати платоспроможність протягом тривалого періоду часу процесу змін, які трапляються у функціонуванні підприємства.

Джерело: [21,с.38]

Отже, на нашу думку, на поняття сталого розвитку підприємства можна дивитися з двох перспектив:

- розглядати підприємство як систему в якій і має відбуватись той розвиток, що за різними критеріями може бути названим сталим;
- розглядати підприємство як невід'ємну складову досягнення глобального сталого розвитку, де підприємство є інструментом і має свою відповідальність і обов'язки

Оскільки, як ми вже визначили, поняття різняться, залежно від контексту розгляду, можна і виділити два різних підходи: сталий розвиток підприємства як системи та сталий розвиток підприємства як складової глобального розвитку.

Відповідно до першої з них, сталий розвиток підприємства можна визначити як процес, що забезпечує поліпшення економічних показників, довгострокову життєздатність та конкурентоспроможність підприємства через інтеграцію економічних, соціальних та екологічних цілей. В рамках цього процесу, підприємство розглядається як система, що постійно адаптується до змінюваних умов ринку та суспільства, прагнучи до оптимізації ресурсів, мінімізації відходів та забезпечення благополуччя працівників та спільноти.

За іншим підходом, сталий розвиток підприємства можна визначити як відповідальність та обов'язок підприємства вносити позитивний вклад у глобальні зусилля досягнення сталого розвитку. У цьому контексті, підприємство діє як інструмент, що сприяє економічній стабільності, соціальній справедливості та екологічній стійкості на місцевому та глобальному рівнях, зобов'язуючись до прозорості через звітність про свою діяльність та вплив на навколишнє середовище.

Обидві перспективи включають ті самі ключові сфери: економічну, соціальну та екологічну. Підтвердженням цього також є термінологія Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО), згідно з якою розвиток промисловості характеризується конкурентоспроможною економікою, продуктивною зайнятістю та здоровим навколишнім середовищем [21,с.39].

Таким чином, що незалежно від того, чи розглядаємо ми сталий розвиток підприємства на мікро- чи макрорівні, основні принципи залишаються незмінними.

Підприємства, що впроваджують сталі практики, не лише сприяють власному успіху, але й відіграють критичну роль у формуванні сталого майбутнього для всіх нас. Прибутковий та відповідальний приватний сектор, який сприяє податковим надходженням суспільства та гідним умовам праці, є запорукою сталого розвитку суспільства.

Принципи сталого розвитку компанії можуть бути сформульовані наступним чином:

- 1) створюють довгострокову фінансову цінність;
- 2) знають, як їхні дії впливають на навколишнє середовище, і активно працюють над зменшенням цього впливу;
- 3) піклуються про своїх працівників, клієнтів і громади та працюють над позитивними соціальними змінами;
- 4) розуміють, що ці три елементи взаємопов'язані і однаково старанно докладають зусиль до кожного.

Кожна компанія повинна приймати рішення з урахуванням загальної цінності. Підприємства зобов'язані виконувати формальні та юридичні вимоги, а також збільшувати інвестиції в людські ресурси, навколишнє середовище та відносини із зацікавленими сторонами, які можуть мати реальний вплив на ефективність економічної діяльності цих організацій та їх інноваційну діяльність (такі витрати слід розглядати як інвестицію та джерело інновацій, а не як витрати). Такий підхід пропонує більше інновацій і безперервний розвиток, що принесе більше користі всьому суспільству.

Сталий розвиток підприємства передбачає побудову системи ефективного управління, що базується на відповідних принципах і цінностях. На нашу думку, є чотири основні категорії цінностей, які повинні бути включені в бізнес-модель і місію «сталого підприємства»: (1) пов'язані з підприємницькою діяльністю та отриманням прибутку (напр. наполегливість, результативність, професіоналізм та націленість на виконання); (2) цінності, пов'язані з якістю міжособистісних стосунків (напр. спілкування, командна робота, повага до клієнтів); (3) пов'язані з розвитком, такі як інновації, творчість, навчання і т.д.; та (4) пов'язані з внеском на

благо інших, наприклад корпоративна соціальна відповідальність, що також включає піклування про довкілля. Таким чином, можна говорити про групу цінностей, які є основою для взаємних вигод для власників, клієнтів, працівників та суспільства загалом.

З огляду на вищесказане, основними ознаками сталого розвитку підприємства як системи можна назвати тези зображені на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 - Ознаки сталого розвитку підприємства [23,с.18]

Довгостроковий позитивний вплив на навколишнє середовище перетворюється не лише на іміджеві вигоди для компанії, а й на фінансові. Цей підхід передбачає не лише впровадження практик, що сприяють сталості, але й розробку комплексної системи звітності, яка дозволяє оцінювати ефективність та вплив цих практик на різні сфери діяльності підприємства.

Значення корпоративної звітності у контексті сталого розвитку полягає у створенні прозорої та відкритої інформаційної бази, яка відображає не тільки фінансові результати, але й соціальні та екологічні аспекти діяльності.

1.3 Методологія звітування про сталий розвиток підприємства

У сучасному світі, де кожна діяльність має свій відбиток на глобальні процеси, важливість корпоративної звітності не може бути переоцінена. Вона є не лише інструментом для вимірювання фінансових результатів, але й механізмом для оцінки впливу підприємства на соціальні та екологічні системи. Звітність стає мостом між бізнесом та суспільством, дозволяючи останньому зрозуміти, як компанії формують наше майбутнє.

Відповідальне ведення бізнесу сьогодні передбачає не лише досягнення економічних цілей, але й усвідомлення соціальної та екологічної відповідальності. Це вимагає від компаній бути відкритими щодо своїх методів роботи та їх результатів. Така прозорість можлива завдяки добре структурованій звітності, яка відображає всі аспекти діяльності підприємства.

Оскільки у контексті глобальних змін та викликів, що стоять перед сучасним бізнесом, важливість інтеграції принципів сталого розвитку в стратегію компаній стає все більш актуальною, відповідно до цього, було розроблено Компас Цілей сталого розвитку (ЦСР), який слугує як навігаційний інструмент для бізнесу, що прагне досягти Цілей сталого розвитку, визначених ООН.

Компас ЦСР для бізнесу включає п'ять ключових кроків, що зображені на рис. 1.2, які допомагають компаніям інтегрувати сталий розвиток у свою діяльність.

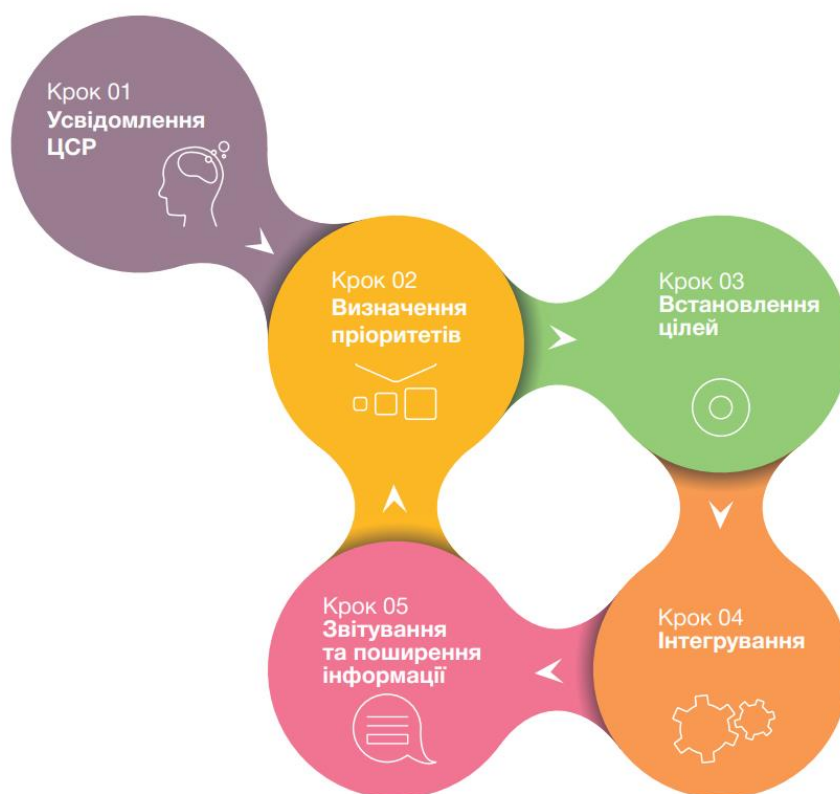

Рисунок 1.2 – П'ять основних кроків компасу ЦСР для бізнесу [24,с.5]

Звітування, що є останнім та одним з найважливіших кроків Компасу, підкреслює значення прозорості та відкритості у веденні бізнесу. Це не лише про відповідність міжнародним стандартам, але й про демонстрацію відданості компанії принципам сталого розвитку та її готовності до відкритого діалогу з усіма зацікавленими сторонами. Звітування стає інструментом для оцінки внеску компанії у досягнення ЦСР та є важливим елементом для підвищення її корпоративної відповідальності та сталості.

Як місцеві, так і міжнародні нормативні акти, а також очікування споживачів дедалі частіше вимагають прозорості, вона швидко стає новою парадигмою ведення бізнесу; у сфері корпоративного управління вона трансформується з додаткової переваги в невід'ємну вимогу сучасного бізнес-середовища. Прозорість виступає як основоположний принцип, що стоїть за однією з складових глобальної цілі 12 «Відповідальне споживання» – рекомендувати компаніям, особливо великим і транснаціональним, застосовувати сталі методи виробництва та відображати інформацію про раціональне використання ресурсів у

своїх звітах (12.6 ЦСР), а також лежить перманентно в основі всіх інших ЦСР [55]. Завдяки кращій звітності організації можуть розуміти, спілкуватися та краще керувати своїм внеском у досягнення ЦСР.

Методологія звітування про сталий розвиток підприємства включає в себе розробку критеріїв та показників, які дозволяють не тільки відслідковувати поточний стан справ, але й планувати вектор майбутнього розвитку. Це вимагає від підприємств не лише відповідності міжнародним стандартам, але й активної участі у формуванні цих стандартів, щоб вони відображали реальні потреби бізнесу та суспільства.

Звітність сталого розвитку - це вид нефінансової бухгалтерської звітності, яка виступає важливим інструментом в управлінні господарською діяльністю підприємств та відображає інформацію, яка необхідна для зовнішніх користувачів. Складання фінансової звітності для кожного підприємства є необхідною складовою під час провадження будь-якої діяльності, згідно вимог чинного законодавства, але вона містить лише певну загальну інформацію про результати діяльності, а нефінансова звітність відображає більш чітку та детальну інформацію про вплив підприємства на навколишнє середовище, на соціум та на економіку в цілому. [25,с.218]

Метою складання нефінансової звітності є надання важливої на необхідної інформації широкому колу зацікавлених сторін. Зацікавленими сторонами виступають: органи державної влади, громадські організації, експерти даного спектру діяльності і безпосередньо самі працівники. [25,с.218]

Є три різні методи, якими компанія може звітувати про сталий розвиток, пов'язані цілі та їх досягнення:

- Інтегровані звіти
- Річні звіти
- Звіти про сталий розвиток

Вибір правильного підходу або комбінації підходів залежить від цілей компанії, очікувань зацікавлених сторін і бажання передати вичерпну картину зусиль щодо сталого розвитку.

Інтегрована звітність - це особливо цілісний підхід до сталого розвитку, який виходить за рамки лише фінансових даних. Такі звіти намагаються надати комплексний огляд діяльності компанії, включаючи її фінансові, екологічні, соціальні та управлінські аспекти. Основна мета інтегрованої звітності - показати, як ці різні аспекти взаємопов'язані та сприяють довгостроковому успіху компанії. Такий тип звітності особливо набуває популярності зараз, та на думку багатьох експертів є звітністю майбутнього.

Основні функції інтегрованих звітів:

- Комплексність - інтегровані звіти надають зацікавленим сторонам ширшу картину, 360-градусний огляд ефективності сталого розвитку компанії.
- Взаємозв'язки - висвітлює зв'язок між фінансовими показниками та факторами ESG (Environmental, social, and governance, з англійської - Екологічні, соціальні та управлінські аспекти), демонструючи, як зусилля щодо сталого розвитку можуть вплинути на прибутки компанії. Цей підхід суттєво відрізняється від окремих звітів про сталий розвиток, які зазвичай не містять фінансових даних.

Річні звіти є другим із трьох типів звітності про сталий розвиток, і вони вже давно є частиною корпоративної комунікаційної діяльності, головним чином зосередженої на фінансових показниках. Проте в останні роки багато компаній почали включати інформацію про сталий розвиток у свої річні звіти в окремому розділі звіту про сталий розвиток. Ця інтеграція визнає, що стійкість є фундаментальним аспектом загальної ефективності компанії та має відобразитися в її щорічних звітах.

Основні характеристики річних звітів із розділом сталого розвитку:

- Фінансові та нефінансові дані - річні звіти, орієнтовані на сталий розвиток, містять як фінансові дані, такі як показники доходу та прибутку, так і нефінансові дані, такі як викиди вуглецю, статистичні дані різноманітності та показники соціального впливу.

- Відповідність і регулювання - річні звіти, орієнтовані на сталий розвиток, також часто відповідають нормативним вимогам і галузевим стандартам звітності, забезпечуючи прозорість і послідовність.

Останнім із трьох типів звітності про сталий розвиток є власне звіт про сталий розвиток. Ці звіти також відомі як звіти про корпоративну соціальну відповідальність або звіти ESG і є спеціальними окремими документами, які вичерпно описують результати діяльності компанії, коли йдеться про стійкість. Ці звіти розроблено спеціально для того, щоб надати зацікавленим сторонам поглиблене розуміння практик компанії в області ESG, ініціатив і прогресу в досягненні цілей сталого розвитку. Як правило, вони не містять фінансової інформації, пов'язаної зі сталим розвитком, або того, як діяльність із сталого розвитку впливає на прибутки компанії.

Ключові особливості:

- Зосередженість на сталому розвитку - звіти приділяють увагу екологічним, соціальним і управлінським факторам, що робить їх основним ресурсом для зацікавлених сторін, зацікавлених у зусиллях компанії щодо сталого розвитку. Вони мають переваги щодо брендингу та маркетингу, а також переваги корпоративної комунікації, оскільки їх можна узгоджувати, наприклад, з кампаніями, присвяченими сталому розвитку.
- Звітування відповідно до цілей сталого розвитку - ці звіти часто включають розбивку цілей сталого розвитку та прогресу компанії в їх досягненні, демонструючи прагнення до постійного вдосконалення.
- Прозорість і підзвітність - звіти про сталий розвиток, як правило, дуже прозорі, демонструють як успіхи, так і проблеми, і це спосіб для компаній нести відповідальність за свої зобов'язання щодо сталого розвитку.

Не залежно від вибору способу звітування організації мають у своєму розпорядженні численні ресурси, які допомагають їм на кожному етапі процесу звітування. Починаючи з ресурсів ООН, які служать орієнтиром для урядів та організацій, також компанії можуть звернутися до кількох незалежних організацій,

які встановлюють стандарти звітування про сталість і можуть допомогти бізнесу знайти відповідну рамку звітування про сталість:

Рада зі стандартів бухгалтерського обліку сталого розвитку (Sustainability Accounting Standards Board (SASB)) — це некомерційна організація, яка розробляє та підтримує галузеві стандарти, щоб допомогти керівництвам підприємств розкривати інформацію про сталість, таку як викиди парникових газів, інвесторам та іншим фінансовим зацікавленим сторонам.

Рада з міжнародних стандартів сталого розвитку (International Sustainability Standards Board (ISSB)) — це незалежний орган, що встановлює стандарти. Місія ISSB полягає у створенні всеосяжної глобальної бази стандартів звітування про сталість високої якості, щоб задовольнити потреби інвесторів та фінансових ринків.

Глобальна ініціатива звітності (Global Reporting Initiative (GRI)) — це міжнародна незалежна некомерційна організація, яка забезпечує загально визнану структуру звітності про сталий розвиток. Місія GRI полягає в «стійкому покращенні світу, дозволяючи організаціям розуміти та повідомляти про вплив своєї діяльності на людей і навколишнє середовище» [26].

Процес формування будь-якої звітності вимагає дотримання встановлених методик, положень та рекомендацій, які визначають структуру та зміст документації. Для звітів про сталий розвиток існують безліч спеціалізованих стандартів, які слугують основою для їх підготовки. Серед них є зокрема такі стандарти: GRI, AA 1000, ISO, SASB, ISAE 3000, CDP, TCFD, а також Глобальний договір та багато інших. Розглянемо деякі з них детальніше.

Стандарти вже розглянутої Глобальної ініціативи звітності (GRI) стали золотим стандартом у звітності про сталий розвиток, пропонуючи надійну основу для організацій для вимірювання, управління та повідомлення про свій економічний, екологічний і соціальний вплив. Стандарти GRI набули великого значення за останні роки, оскільки вони забезпечують універсальну мову, яка дозволяє компаніям оцінювати свої зусилля та прогрес у сфері сталого розвитку, а також легко та чітко повідомляти про це внутрішнім і зовнішнім зацікавленим

сторонам. Загалом, стандарти GRI - це вичерпний набір інструкцій для організацій щодо звітування про їх ефективність сталого розвитку. Ці параметри дозволяють організаціям - великим чи малим, державним чи приватним, із будь-якого сектору - легше й ефективніше вимірювати свій вплив на навколишнє середовище та звітувати про нього у прозорий спосіб [26]. І вони працюють, оскільки, здається, є найбільш широко використовуваною та надійною системою для звітності про практику сталого розвитку в усьому світі.

Стандарт AA 1000 розроблений британським Інститутом соціальної і етичної звітності, що включає у себе такі важливі пункти: звернення особливої уваги на думку усіх зацікавлених сторін під час складання даної звітності; надання інформації у змістовному та повному вигляді; подача звітності повинна бути регулярною та своєчасною; висока довіра та впевненість інвесторів та стейкхолдерів. Даний стандарт складається із трьох головних серій (AA 1000 AS, AA 1000 APS, AA 1000S ES), які визначають основні принципи та методику складання звітності про сталий розвиток, а також допомагають створювати прямий комунікаційний зв'язок між підприємством і інвесторами або стейкхолдерами. Згідно цього стандарту підприємство, яке здійснює господарську діяльність бере на себе відповідальність за своєчасне складання та подання звітності сталого розвитку, згідно методики та принципів стандарту, а також воно повинне співпрацювати та надавати повні і змістовні відповіді на запити зацікавлених сторін. [25,с.218]

ISO це набір міжнародних стандартів практично всіх можливих видів, починаючи від стандартів для інформаційних технологій і закінчуючи гідродинамікою та ядерною енергією, що включають різноманітні аспекти сталості, від енергетичного менеджменту до соціальної відповідальності. Один з найпопулярніших - ISO 26000, наприклад, надає керівництво з соціальної відповідальності.

TCFD означає Цільову групу з питань розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом - це ініціатива, яка рекомендує компаніям розкривати інформацію про ризики та можливості, пов'язані з кліматом, які можуть вплинути

на їхні фінанси та забезпечує компаніям керівництво у своїх стандартах щодо того, як збирати та надавати цю інформацію для інвесторів, кредиторів та страховиків. TCFD був сформований як стратегічна відповідь на дедалі більше визнання зміни клімату як критичного фінансового ризику.

Генеральний договір – стандарт ведення бізнесу, що визначає загальні базові принципи у сфері прав людини, умов праці, охорони навколишнього середовища і протидії корупції [27,с.143].

Також, Директива ЄС про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD), яка набула чинності 5 січня 2023 року, вимагає від компаній ЄС, включно з кваліфікованими дочірніми компаніями компаній, які не входять до ЄС, розкривати інформацію про свій екологічний і соціальний вплив, а також про те, як їх екологічні, соціальні та управлінські (ESG) дії впливають на їхній бізнес. Стандарти звітності CSRD містять 12 галузево-незалежних Європейських стандартів звітності про сталий розвиток (ESRS), які вимагатимуть розкриття сотень цільових показників. Під дію CSRD підпадають майже 50 000 компаній, включно з компаніями з країн, що не є членами ЄС, які мають дочірні підприємства, що працюють в ЄС, або котируються на біржах на ринках ЄС, які регулюються відповідно до ESRS. Навіть компанії з багаторічним досвідом підготовки звітності зі сталого розвитку, ймовірно, потребуватимуть вдосконалення своїх систем збору та обробки ESG-даних та звітності. [28]

Ці та інші стандарти можуть бути використані окремо або у комбінації, залежно від цілей підприємства, його специфіки, галузевих особливостей, географічного розташування, а також вимог та очікувань стейкхолдерів. Кожен стандарт пропонує унікальний набір принципів та критеріїв, які допомагають організаціям ефективно вимірювати та звітувати про свій вплив на соціальні, економічні та екологічні аспекти своєї діяльності.. Багато компаній обирають гібридний підхід, інтегруючи елементи з різних стандартів, щоб створити більш всебічний та адаптований звіт про сталий розвиток. Це дозволяє їм ефективно відображати свої унікальні практики та досягнення щодо сталого розвитку, а також

відповідати різноманітним вимогам регуляторів, інвесторів та інших зацікавлених сторін.

Таким чином, процес звітності - це структурований підхід для організацій, що дозволяє звітувати про результати сталого розвитку, зокрема за допомогою стандартів. Загалом можна виділити наступні етапи в методології цього процесу :

- Підготовка: організація повинна скласти список зацікавлених сторін, оцінити їхні проблеми та очікування та визначити ключові питання, які мають бути висвітлені у звіті та обсяг свого звіту про сталий розвиток.
- Оцінка суттєвості: цей етап допомагає встановити пріоритетність тем сталого розвитку, які мають найбільше значення для зацікавлених сторін та самої організації.
- Збір даних: на цьому етапі збираються відповідні кількісні та якісні дані, які відображають діяльність організації у сфері сталого розвитку та визначені теми зокрема. Це може включати як внутрішні, так і зовнішні джерела, результати опитувань, екологічні показники тощо.
- Складання звіту: тут організація розробляє проект звіту, який відображає її стратегію, політику, цілі та ефективність досягнень у сфері визначених тем сталого розвитку. Звіт має включати як описову, так і кількісну інформацію.
- Огляд і підтвердження: проект звіту перевіряється на точність та повноту. Зацікавлені сторони можуть бути залучені для перегляду та надання відгуків, що забезпечує додаткову впевненість у якості звіту.
- Публікація звіту: остаточний звіт стає доступним для широкої аудиторії. Організація може використовувати різні платформи та формати для поширення звіту серед зацікавлених сторін.
- Подальші дії та вдосконалення: після публікації звіту організація продовжує моніторинг своїх показників сталого розвитку та працює над покращенням своїх практик та стратегій.

Отже, звітність про сталий розвиток відіграє ключову роль у підтримці прозорості та відповідальності підприємств перед суспільством. Це не лише інструмент для відображення екологічної та соціальної відповідальності, але й засіб для оцінки та управління ризиками, пов'язаними з природними, людськими та інтелектуальними активами. Така звітність сприяє створенню стійкої економічної моделі, що забезпечує баланс між потребами сьогодення та можливостями майбутнього, водночас зміцнюючи довіру стейкхолдерів до підприємства. Вона є важливим кроком до досягнення гармонії між бізнесом, суспільством та навколишнім середовищем, що в кінцевому підсумку сприяє сталому розвитку країни і людства в цілому.

Враховуючи зростаючу чутливість до питання корпоративної відповідальності та необхідність інтеграції принципів сталого розвитку у свою діяльність, звітність про сталий розвиток набуває особливої актуальності для великих та транснаціональних компаній, з огляду на їхній глобальний вплив та діяльність. Їхній потенціал може бути не лише частиною проблеми, але й, можливо, частиною її вирішення. Водночас, існує загальне розуміння, що всі підприємства, незалежно від їх розміру, повинні прагнути до звітності про сталий розвиток. Навіть найменші компанії мають потенціал впливати на сталий розвиток та відігравати свою роль у формуванні стійкого майбутнього. Таким чином, звітність стає універсальним інструментом, який сприяє зростанню відповідальності та прозорості на всіх рівнях господарювання.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Діагностика економічного стану та розвитку Bosch

У сучасному глобалізованому світі, де транснаціональні корпорації відіграють вирішальну роль у формуванні економічних тенденцій, діагностика економічного стану таких компаній як Bosch набуває особливої ваги. Bosch, як один з лідерів у сфері високих технологій та інженерії, має значний вплив на ринки, на яких вона працює, і тому її економічний стан є індикатором не лише для окремої галузі, але й для цілої економіки країн присутності.

Перш ніж ми заглибимося в економічний та фінансовий аналіз, доцільно здійснити бізнес-огляд даної компанії. Robert Bosch GmbH, або просто Bosch зі штаб-квартирою в Герлінгені є німецькою багатонаціональною інженерно-технологічною компанією і є однією з найуспішніших компаній у своїй галузі. Компанію заснував Роберт Бош у Штутгарті в 1886 році як майстерню точної механіки та електротехніки. Це стало народженням сьогоднішньої глобальної компанії. З першої фабрики Роберта Боша в 1901 році компанія виросла до близько 468 дочірніх та регіональних компаній в 60 країнах, що підкреслює її широку міжнародну присутність і вплив у різних галузях. За ці роки Bosch став не тільки найвідомішим постачальником автомобілів з точки зору доходів, але й значним гравцем у різних інших секторах, включаючи побутову техніку, електроінструменти, системи безпеки, інженерію, електроніку, хмарні обчислення та Інтернет речей. [29]

Враховуючи продажі та обслуговування партнерів, глобальне виробництво, інжиніринг Bosch, разом з партнерами в сфері продажів та обслуговування компанія Bosch представлена майже в 150 країнах. Компанія Bosch відома своєю

прихильністю до інновацій та сталого розвитку, налічуючи близько 90 100 співробітників у сфері досліджень і розробок у 136 місцях по всьому світу, загалом же компанія налічує близько 429 400 співробітників з понад 150 різних національностей. [29]

Багатонаціональний конгломерат працює в 4 основних бізнес-сегментах по всьому світу: мобільні рішення, промислові технології, споживчі товари, енергетика та будівельні технології. У своїй бізнес-діяльності компанія прагне використовувати технології для формування універсальних тенденцій, таких як автоматизація, електрифікація, цифровізація та орієнтація на стійкість. У цьому контексті широке представництво Bosch у галузях і регіонах посилює його інноваційність і надійність. [29]

Унікальною для Bosch є його корпоративна структура, зображена на рис.2.1. Незважаючи на те, що Bosch налічує величезну кількість співробітників у всьому світі та отримує значні доходи, все ще є приватною власністю. Насправді компанія майже повністю (94% акціонерного капіталу) належить благодійному фонду Robert Bosch Stiftung, який дозволяє спрямовувати прибутки акціонерів на благодійні цілі. Незважаючи на те, що благодійна організація фінансується за рахунок володіння переважною більшістю акцій, вона не має права голосу та займається справами, не пов'язаними з бізнесом Bosch, а фінансує проекти у сфері культури, освіти, охорони здоров'я, соціальних і природничих наук. [30]

Контрольним пакетом голосуючих акцій володіє Robert Bosch Industrietreuhand KG і виконує функції власника на підставі довірчого управління. Інша частина акцій належить родині Бош і Robert Bosch GmbH [30]. Така унікальна структура власності забезпечує здатність компанії планувати на довгострокову перспективу та здійснювати значні початкові інвестиції в захист свого майбутнього.

Місія Bosch створювати технологію, «винайдену для життя» — іншими словами, використовувати технологічні інновації для покращення якості життя людей і відповідально використовувати природні ресурси. [29]

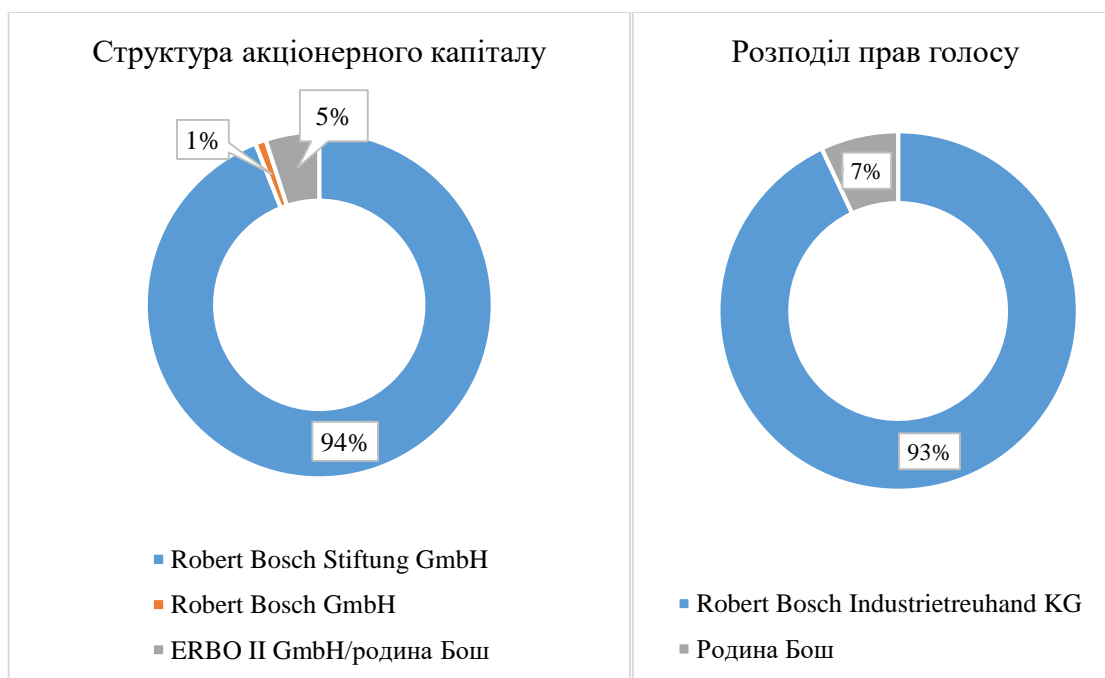

Рисунок 2.1 – Структура та організація власності Robert Bosch GmbH [30]

Щоб отримати повне розуміння глобального підприємницького успіху та значущості Bosch, вкрай важливо провести ретельний аналіз ряду фінансових показників. Для початку заглибимося в осяг продажів компанії, який вважається квінтесенцією для будь-якого підприємства. Загальна сума продажів в 2023 році склала 91,6 млрд євро [31], а динаміка поступового зростання виручки від реалізації зображена на рис.2.2 показує, що за останні 20 років оборот компанії зріс більш ніж в 2,5 рази.

Зростання виручки в досліджуваній період і перетин позначки в 90 мільярдів євро в останньому звітному році є вражаючим результатом, який свідчить про ефективність стратегії продажів та розширення компанії. Також зростання виручки компанії Bosch у 2015 році на 21,7 мільярдів євро в порівнянні з попереднім 2014 роком є значним явищем у фінансовій історії компанії, яке вимагає детального розгляду [34].

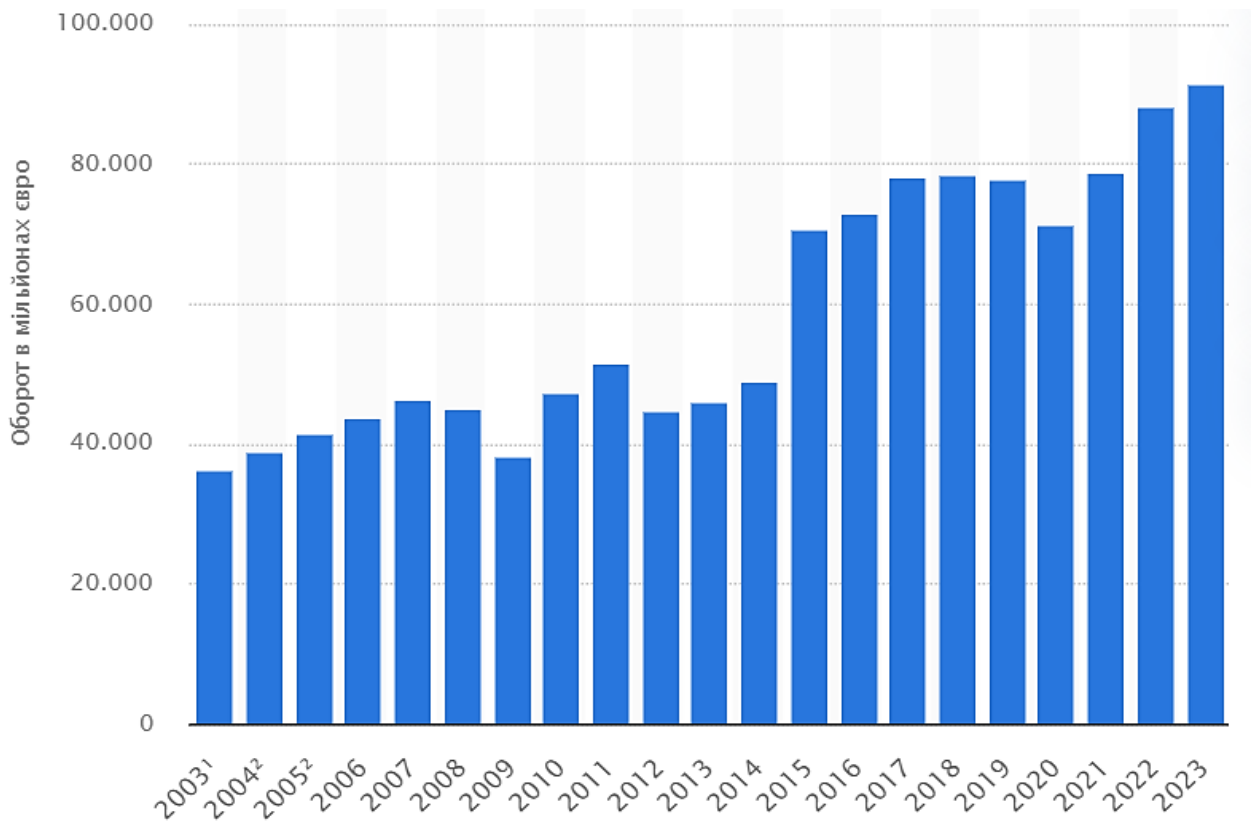

Рисунок 2.2 – Динаміка виручки Bosch за 2003-2023 рр. [32]

Якщо оцінювати діяльність компанії до 2015 року можна помітити, що тенденція була помірно зростаючою, що вказувало на необхідність інноваційних рішень в умовах насиченого ринку, хоча важливо також відзначити, що компанія достойно витримала світову кризу 2008 року з лише невеликим падінням продажів та швидким відновленням і навіть підвищенням своїх показників відносно докризового періоду вже в наступному 2009 році.

Таким чином, цей значний стрибок у доходах в 2015 році можна розглядати як результат успішних стратегічних рішень, прийнятих керівництвом, що включали інноваційні розробки та розширення через придбання. Інвестиції в Інтернет речей (IoT)¹ та зосередження на з'єднаному світі стали ключовими елементами, які сприяли цьому зростанню.

Примітка 1. Інтернет речей описує мережу фізичних об'єктів - «речей», які вбудовані з сенсорами, програмним забезпеченням та іншими технологіями з метою з'єднання та обміну даними з іншими пристроями та системами через Інтернет.

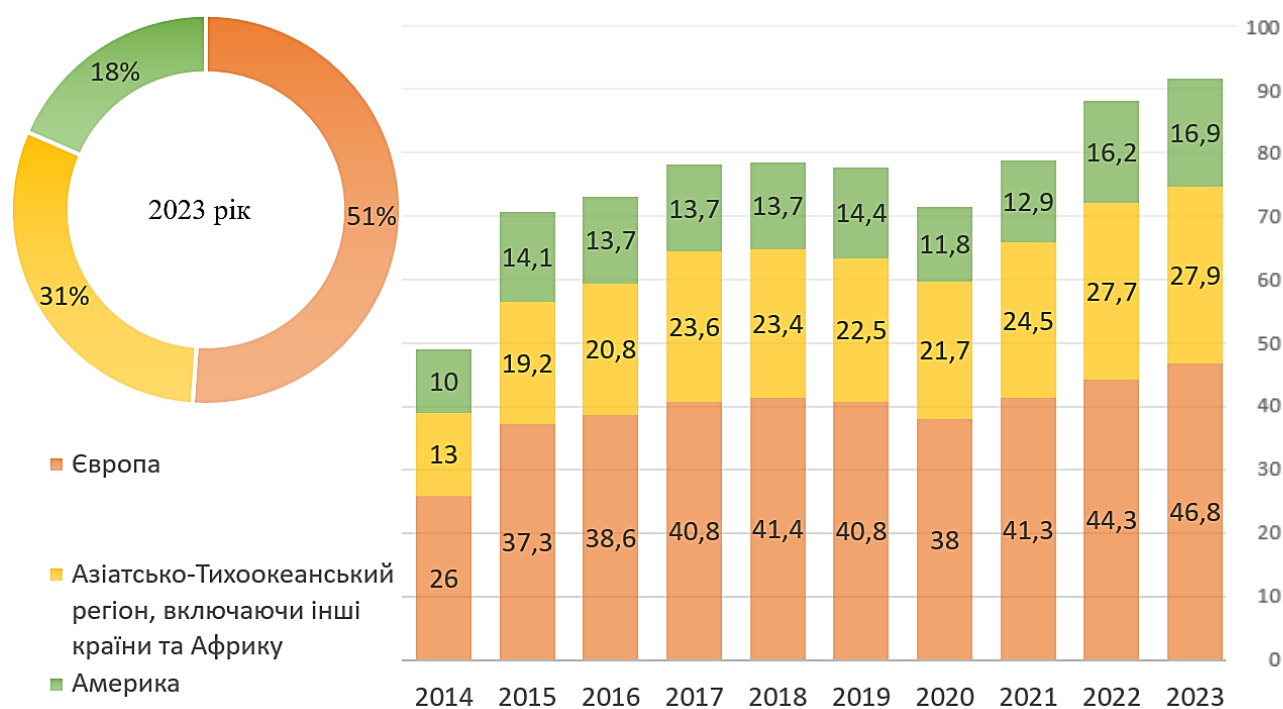
Повне придбання у 2015 році підприємств - BSH Hausgeräte GmbH та Robert Bosch Automotive Steering GmbH, які додали до продажів приблизно 2,7 мільярда євро, також відіграли важливу роль у цьому процесі. [33]

Після 2015 року виручка також продовжувала зростати, хоча й більш поміркованими темпами, що свідчить про стабільність та здатність компанії досягати поступового прогресу в умовах швидкоплинних ринкових змін та світових тенденцій. Стабільність тенденції зростання у новітні роки також може вказувати на досягнення певного рівня зрілості бізнесу і на здатність досягнення поставлених цілей, а також на те, що потреби сучасного ринку, що дедалі більше вимагає нових інноваційних стратегій для подальшого зростання, відповідають напрямку технологічного розвитку Bosch.

Аналізуючи загальну виручку Bosch важливо також звернути увагу на регіональний розподіл цих доходів та його зміни в динаміці, оскільки це дозволяє оцінити, як різні географічні ринки впливають на фінансові результати компанії та виявити ключові регіони з найбільшим потенціалом зростання. В нашому випадку, як ми бачимо на рис. 2.3, більш ніж половину виручки в 2023 році компанія отримала з Європи. Аналогічна ситуація спостерігається протягом усіх 10 попередніх досліджуваних років.

Таким чином, хоч у контексті глобалізації та інтеграції світових ринків, компанія Bosch демонструє здатність до адаптації та стратегічного позиціонування, європейський ринок, будучи історично вкоріненим у фундаменті компанії, продовжує відігравати центральну роль у її економічному стані. Як німецька корпорація, Bosch має перевагу на цьому ринку завдяки культурній близькості, розвинутій логістичній інфраструктурі та довготривалим відносинам з клієнтами та постачальниками.

Показово є те, що всі сектори розвиваються рівномірно незалежно від ринкових змін чи кризових ситуацій, це підкреслює те, що компанія Bosch намагається підтримувати і розширювати свою глобальну присутність.

Джерело: складено автором на основі [31], [34-37]

Рисунок 2.3 – Регіональна структура виручки в 2023 рр. (у %) та динаміка вмісту регіональних надходжень в загальній виручці в 2014-2023 рр. (в млрд євро)

Проте аналізуючи ринки Америки та Азіатсько-Тихоокеанського регіону, можна відзначити, що хоча вони розвиваються з порівняно однаковою динамікою, існують суттєві відмінності у їхніх траєкторіях зростання.

Американський ринок, характеризуючись високим рівнем конкуренції і насиченістю ринку, показує помірне зростання, проте його частка в загальній виручці зменшилася з 20% у 2014 році до 18% у 2023 році, вимагаючи від компанії більших зусиль для підтримання та збільшення частки ринку. З іншого боку, Азіатсько-Тихоокеанський регіон відкриває перед Bosch значні можливості для експансії та збільшення обсягів продажів з його швидким економічним зростанням та розширенням споживчого класу і показує відповідно зростання частки в загальній виручці з 27% у 2014 році до 31% у 2023 році.

У світлі аналізованих даних, компанія Bosch має можливість оптимально використати свої історичні переваги на європейському ринку як стратегічний ресурс, одночасно інвестуючи в інновації та адаптацію до умов глобальних ринків,

що сприятиме зміцненню позицій Bosch на них, що вже і стало ключовими аспектами її бізнес-стратегії протягом досліджуваного періоду.

Таким чином, інноваційне зростання є стратегічно важливим елементом бізнес-стратегії компанії Bosch, і саме тому дослідження і розробки є пріоритетними галузями для підтримки лідерства компанії. Інвестиції Bosch в дослідження та розробки (див. рис. 2.4) є дуже великими – на них витрачається більш ніж чверть валового прибутку, що у грошовому вимірі в 2023 році склало 7,3 мільярди євро.

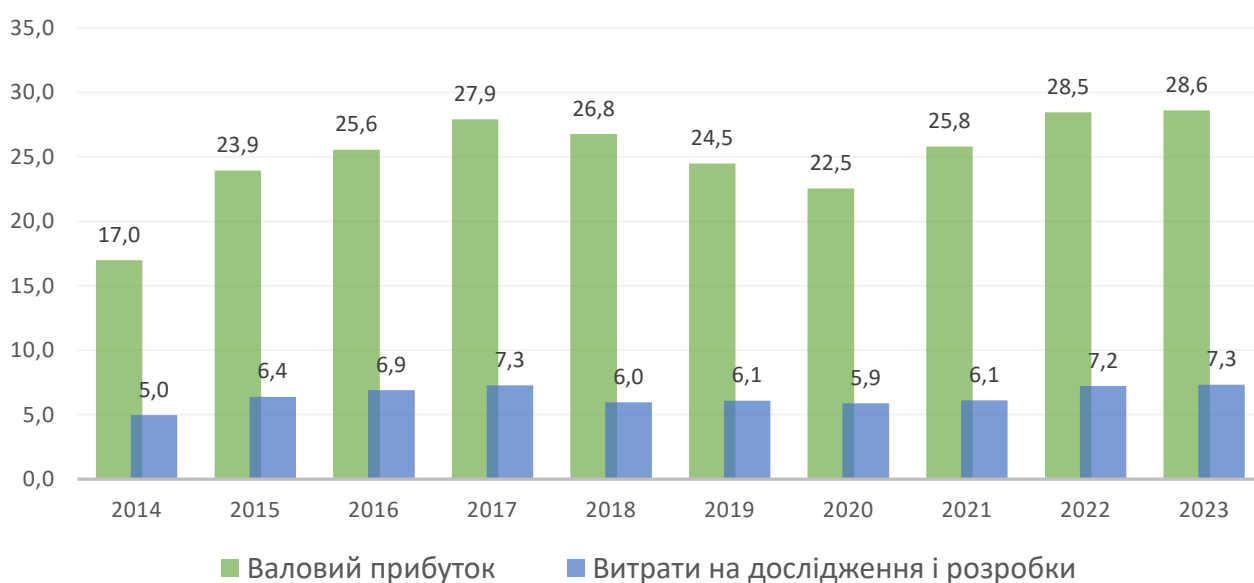

Рисунок 2.4 – Динаміка співвідношення витрат на дослідження і розробки відносно валових прибутків протягом 2014-2023 рр.

Джерело: складено автором на основі [31], [34-37]

Важливо також відзначити, що збільшення витрат на дослідження і розробки відбувається на тлі зростання валового прибутку, що свідчить про фінансову стабільність компанії та її здатність інвестувати у власне майбутнє без шкоди для поточної операційної діяльності. Витрати на дослідження та розробки, хоч і є важливою складовою інноваційної діяльності, не зазнають таких же стрімких змін як прибутки за досліджувані 10 років, що може свідчити про ефективне використання ресурсів та зосередження зусиль на ключових напрямках розвитку.

Загалом, аналіз цього графіку вказує на здоровий фінансовий стан компанії та її стратегічний підхід до балансування між поточними доходами та інвестиціями в інновації, що можуть принести значні дивіденди в майбутньому і є ключовим для забезпечення її тривалого успіху на ринку.

І останнім ключовим показником економічного стану є чистий прибуток компанії, оскільки він відображає кінцевий результат її економічної діяльності після всіх витрат і податків, динаміка якого за останні 2 десятиліття зображена на рис. 2.5.

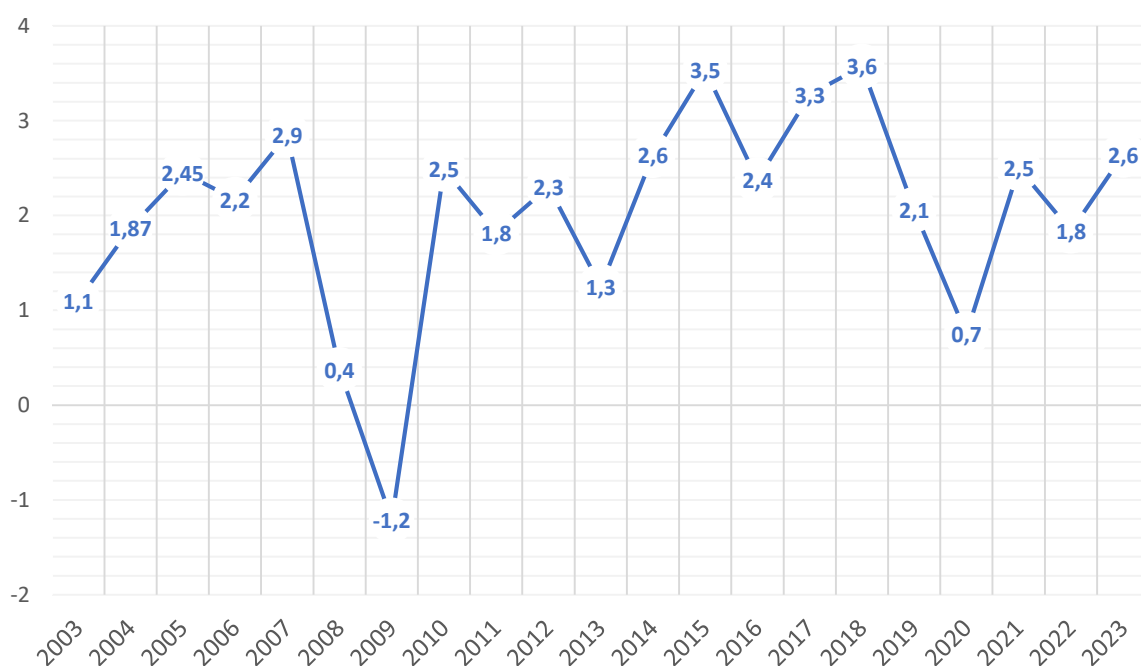

Рисунок 2.5 - Чистий прибуток Bosch протягом 2003-2023 рр. (млрд євро)

Джерело: складено автором на основі [31], [33]

Аналізуючи графік, можна зробити висновок, що показник виявляв значну динаміку за досліджуваний період, чистий прибуток після оподаткування коливався від -1,2 мільярда євро до 3,6 мільярдів євро, з піками зростання у 2007 та 2018 роках, що показово в обох випадках є докризовими роками. Ці коливання очевидно пов'язані з економічними та геополітичними факторами. Глобальна фінансова криза 2008 року мала значний вплив на всі сектори економіки, що і призвело до великого падіння прибутку Bosch. Втім, важливо зауважити те, що компанія змогла стрімко відновитися після кризи, демонструючи зростання

прибутку до піку в 2,5 млрд євро в 2010 році. Аналогічною є реакція компанії на кризу на фоні пандемії, попри падіння чистого прибутку у 2019 і 2020 роках компанія також швидко оговталась. Як прокоментував Штефан Азенкершбаумер, фінансовий директор та заступник Голови Ради Правління: «Ми в цілому дуже задоволені тим, як розвивався бізнес у 2020 році, незважаючи на кризу. Ми діяли швидко, щоб збалансувати наші кошториси та капітальні витрати зі зниженням продажів, при цьому не нехтуючи новими перспективними напрямками бізнесу» [29].

Підтвердженням цим словам, про те, що компанія не нехтує перспективним розвитком, є порівняння витрат на дослідження і розробку з чистим прибутком, на рис. 2.4 ми можемо побачити, що в ці кризові роки (2019-2020рр.) компанія продовжувала активно інвестувати в дослідницьку сферу, зовсім не зменшуючи обсяг вкладень на фоні нестабільності, в середньому витрачаючи 6 мільярдів євро, тоді як на фоні цього чистий прибуток в 2020 р. навіть не досягнув позначки в 1 мільярд євро.

Це ще раз свідчить про високий пріоритет, який компанія надає інноваціям та дослідженням, навіть у складних економічних умовах. Стратегія безперервних інвестицій у розвиток нових продуктів та технологій підтверджує рішучість компанії в утриманні своєї конкурентоспроможності та лідерства на ринку у майбутньому. Також, цей аспект безумовно свідчить про економічний стан Bosch, показує внутрішню стабільність та впевненість у своїх здібностях управління фінансами компанії. Попри тимчасові втрати, вона не відхиляється від своєї стратегії і зберігає фокус на майбутньому розвитку та зростанні.

Кінцевим етапом діагностики економічного стану компанії Bosch є застосування SWOT-аналізу, оскільки цей метод дозволяє глибше зрозуміти внутрішні процеси та зовнішнє середовище, в якому компанія функціонує, тож розглянемо розроблений нами аналіз в табл. 2.1 і розберемо деякі тези детальніше.

Таблиця 2.1 – SWOT-аналіз діяльності Bosch

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Різноманітний асортимент продукції (4 різні сектори) 2. Глобальна присутність 3. Велика кількість кваліфікованих працівників 4. Значна увага до інновацій та досліджень і розробок 5. Прагнення до сталого розвитку 6. Стабільні фінансові показники 7. Консолідація власності та благодійний фонд 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складність підтримки диверсифікації (операційні складнощі та потенційні проблеми у підтримці фокусу та ефективності в різних бізнес-підрозділах) 2. Залежність від одного сегменту (домінує автомобільний сектор і складає 61,3% всього обсягу продажів) 3. Високі витрати на дослідження та розробки, через що низькі чисті прибутки
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Експансія на ринках, що розвиваються 2. Прориви в технологічних розробках 3. Отримання вигод від патентів 4. Електрифікація та екологічні технології 5. Цифровізація та рішення IoT 6. Охорона здоров'я та медико-біологічні науки 7. Партнерство та співпраця 8. Ініціативи щодо сталого розвитку 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вразливість ланцюжка поставок через глобальні події 2. Складності відповідності нормативним вимогам 3. Конкуренція та ринковий тиск 4. Ризики кібербезпеки

Джерело: складено автором на основі [29-38]

Сильні і слабкі сторони вже були частково описані нами в процесі попереднього аналізу, тож зосередимось на можливостях і загрозах.

Можливості, що стоять перед компанією Bosch, визначаються широким спектром потенційних напрямків розвитку, які відображають її здатність до адаптації до змінних умов ринку та технологічного прогресу. Перша можливість полягає в експансії на ринки, що розвиваються, де швидка індустріалізація,

урбанізація та збільшення споживчих витрат відкривають значні можливості для зростання, особливо в секторах рішень для мобільності та споживчих товарів. Також, компанія має високі шанси отримати плоди від щедрого фінансування дослідницької сфери і завдяки використанню своїх технологічних знань досягти проривів у розробці продуктів та послуг, що відповідають сучасним потребам ринку. Отримання вигод від патентів відображає можливість Bosch збільшити її конкурентних переваг, оскільки компанія загалом налічує близько 250 тисяч патентів по всьому світу [38]. Електрифікація та екологічні технології відображають можливості зміцнення позиції компанії лідера в галузі екологічних транспортних рішень, що відповідають сучасним тенденціям. Цифровізація та рішення IoT: Як провідний постачальник послуг Інтернету речей, Bosch може отримати вигоду зі зростаючого попиту на розумні будинки, Індустрію 4.0 та рішення для підключеної мобільності, підвищуючи свою конкурентоспроможність у цифрову епоху. Сектор охорони здоров'я та медико-біологічні науки стають перспективними напрямками для Bosch, зокрема в діагностиці, моніторингу пацієнтів та цифрових медичних послугах, використовуючи свій досвід у сенсорних технологіях, програмному забезпеченні та послугах. Співпраця з технологічними компаніями та науково-дослідними установами може прискорити інноваційні зусилля та відкрити доступ до нових технологій, а ініціативи щодо сталого розвитку, такі як вуглецева нейтральність, сприяють розробці екологічно чистих продуктів і рішень, що відповідають зростаючому попиту на стійкі практики.

Загрози для Bosch включають вразливість її ланцюжка поставок у зв'язку з глобальними подіями, як показав історичний досвід. Геополітичні напруження, можуть призвести до збоїв у виробництві та збільшення витрат на логістику. Складності відповідності нормативним вимогам, обумовлені широкою геополітичністю компанії і, відповідно, різноманітністю правових актів у різних країнах і секторах, можуть стати причиною значних фінансових та операційних труднощів для компанії. Конкурентний тиск у галузях, де Bosch працює, постійно зростає, особливо в таких сферах, як Інтернет речей, штучний інтелект та

електромобільність, що може вплинути на її ринкові позиції та прибутковість. Ризики кібербезпеки стають все більш значущими, оскільки компанія розширює свої цифрові послуги та продукти, і можуть призвести до витоку даних, порушення безпеки та втрати довіри споживачів.

SWOT-аналіз Bosch вказує на те, що компанія має сильний фундамент та численні можливості для розвитку, які безумовно переважають над ризиками та загрозами. Можна зробити висновок про успішно побудовану стратегію компанії, що передбачливо покликана не лише забезпечити короткострокові заробітки, але й орієнтована здійснювати домінування на ринку в довгостроковій перспективі. Така стратегія, спрямована на інновації та сталий розвиток, робить Bosch особливим гравцем на ринку технологій, зберігаючи його конкурентоспроможність у цифрову епоху.

Прагнення до сталого розвитку вкорінене в корпоративній культурі Bosch та є ключовою складовою її бізнес-практик. Це відображено в стратегічному лейтмотиві компанії «Винайдено для життя», що підкреслює не лише створення інноваційних продуктів, а й їх вплив на споживачів та довкілля. Ініціативи у сфері сталого розвитку не лише стимулюють інновації в компанії, але й є основою для розвитку нових продуктів та послуг. Зокрема, більше половини бюджету на дослідження та розробку витрачається на створення продуктів, спрямованих на збереження ресурсів та енергії [29].

Сталі зусилля у напрямку сталого розвитку відображають зобов'язання компанії перед суспільством та навколишнім середовищем, а також сприяють збалансованому та стійкому економічному зростанню, що робить Bosch ключовим гравцем не лише на ринку технологій, а й у суспільстві загалом.

2.2 Оцінювання Bosch: концепція сталого розвитку

Компанія Bosch, з самого початку свого існування втілювала принципи сталого розвитку та відповідального використання ресурсів. Історична прихильність до ефективності та інновацій, яка була закладена засновником, продовжує формувати корпоративну культуру та стратегічні напрямки компанії. Вже на зорі своєї діяльності, Роберт Бош висловлював переконання, що успіх підприємства нерозривно пов'язаний з його здатністю до економного та обачливого використання природних ресурсів, за його словами: «Ведення бізнесу, що базується на порядності — найприбутковіше в довгостроковій перспективі» [39].

Компанія Bosch розглядає сталий розвиток як баланс між економічними, екологічними та соціальними аспектами своєї діяльності та як частину свого відповідального корпоративного управління.

Загальна мета Bosch щодо сталого розвитку охоплює шість стратегічних напрямків, зображених на рис. 2.6, які задають рамки для всієї діяльності на найближчі роки. У програмах, заснованих на цих темах, Bosch виходить за межі

Рисунок 2.6 – Цільова діяльність Bosch в контексті сталого розвитку [39]

своєї прямої сфери впливу, включаючи ланцюжки поставок і використання проданих продуктів. Тож оцінимо досягнення Bosch в поставлених цілях та дослідимо динаміку їх змін.

Bosch прагне стати провідним гравцем у боротьбі з кліматом і приносить багато зусиль у досягнення цієї цілі. Маючи понад 400 представництв по всьому світу, група Bosch, як ми бачимо на рис.2.7, з 2020 року є вуглецево-нейтральною, включаючи прямі та непрямі викиди від придбаної електроенергії, що за словами Фолькмара Деннера, Голови Правління компанії, робить Bosch «першим у світі діючим промислове підприємство, яке досягло кліматичної нейтральності» [40].

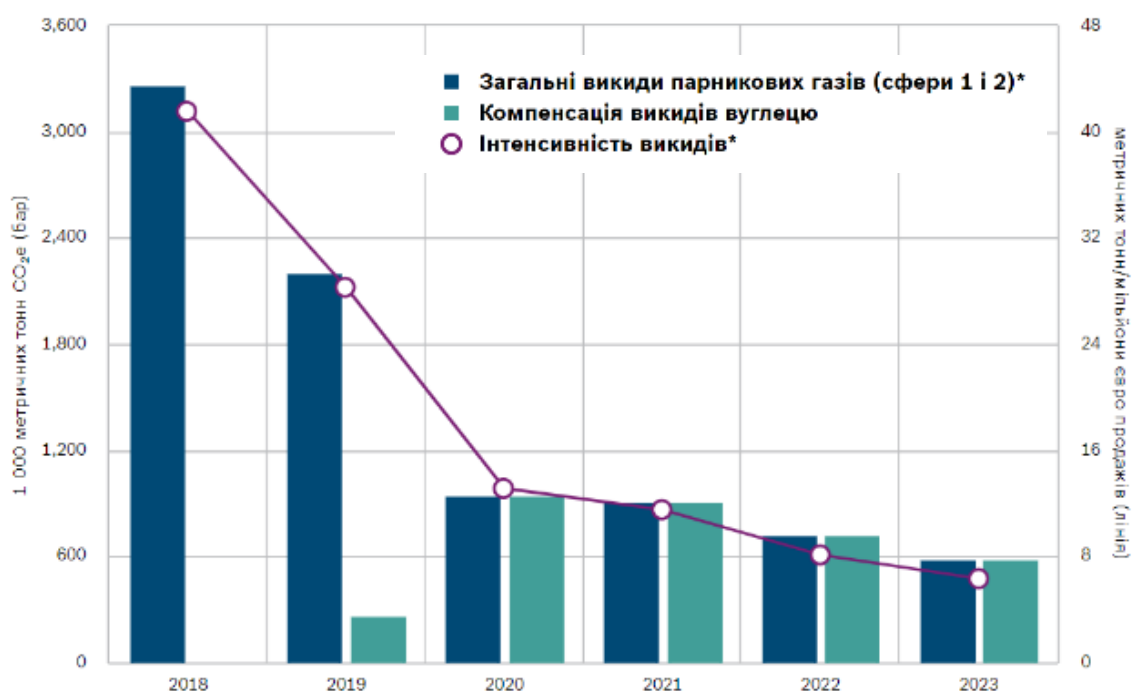

Рисунок 2.7 - Динаміка викидів Bosch у 2018-2023 рр. [41]

Як ми бачимо на графіку, Bosch не просто покладається на компенсацію залишкових викидів CO₂, а застосовує її скоріше як крайній засіб на шляху у зменшенні загального їх об'єму та інтенсивності. Передусім компанія досягає вуглецевої нейтральності зменшуючи загальні обсяги викидів шляхом розроблення нових технологій, підвищуючи енергоефективність, виробляючи власну енергію з

відновлюваних джерел та купуючи таку ж електроенергію. Динаміку використання «зеленої» електроенергії ми можемо побачити на рис.2.8.

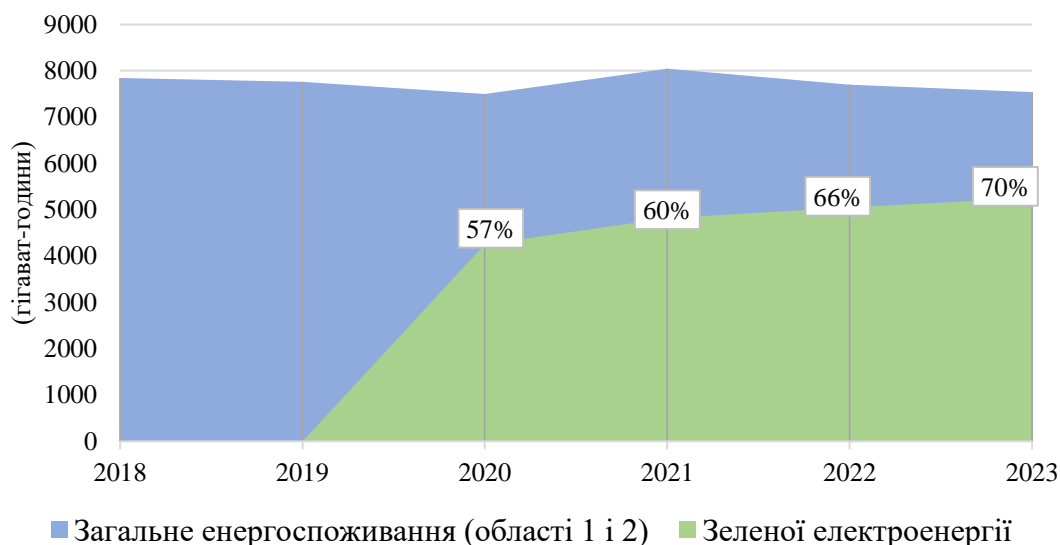

Рисунок 2.8 – Динаміка енергоспоживання та його покриття зеленою електроенергією протягом 2018-2023 рр.

Джерело: складено автором на основі [41]

Чітко видно, що за останні роки компанія досягла значних успіхів у зменшенні частки неекологічних джерел енергії, відсоток використання зеленої електроенергії зростає щороку, починаючи з 57% енергоспоживання (в сферах 1 та 2²) у 2020 році і досягаючи вражаючих 70% у 2023 році.

Все це безумовно свідчить про успіхи у виконанні намічених цілей компанії щодо протидії змінам клімату. Bosch не просто досягає цих цілей, а ще й виступає як стратегічний лідер-першопроходець у сфері екологічних інновацій, що відкриває нові горизонти для сталого розвитку в глобальному масштабі. Завдяки своєму операційному підрозділу Bosch Climate Solutions, компанія демонструє глибоке розуміння корпоративної відповідальності, перетворюючи власні досягнення в поради і консультації для інших бізнесів.

Те, що Bosch не обмежується власними досягненнями, але й активно ділиться своїм досвідом з іншими компаніями, сприяючи формуванню більш

Примітка 2. Сфери 1,2 та 3 використовуються тут відповідно до Протоколу про викиди парникових газів Корпоративного Стандарту, де сфера 1 – це прямі викиди від ресурсів, що належать компанії, сфера 2 - непрямі викиди від генерації придбаної енергії, а сфера 3 - всі непрямі викиди, які не входять до категорії 2

сталого майбутнього є показовим в контексті оцінювання сталості даної компанії. Це не просто маркетингова стратегія, але й відображення корпоративної філософії, яка виходить за рамки егоїстичних інтересів.

Таких самих висновків можна дійти розглядаючи діяльність компанії у сфері циркулярної економіки, де значні досягнення відображають їхню відданість сталому розвитку та ефективному використанню ресурсів. Компанія активно працює над оптимізацією життєвих циклів продуктів, підвищенням ресурсної та енергетичної ефективності, а також розумним переробленням матеріалів

Також у зменшенні викидів і відповідно протидії змінам клімату важливу роль відіграє прагнення компанії до замкненого циклу виробництва. Ініціативи компанії з циркулярної економіки включають:

- Ефективність використання матеріалів: Bosch зосереджується на підвищенні ефективності використання матеріалів у своїх виробничих процесах, що є важливою частиною їхнього процесу розробки продукції. Це включає принцип Design for Environment (DfE), який враховує екологічний вплив продуктів на всіх етапах їхнього життєвого циклу.
- Друге життя: Компанія розробляє стратегії для продовження життєвого циклу своїх продуктів та компонентів, включаючи повторне використання, ремонт та відновлення. Зокрема програма Bosch eXchange пропонує клієнтам можливість заміни несправних компонентів автомобіля на відновлені вироби в спеціалізованих майстернях. Щорічно відновлюють близько двох мільйонів компонентів, відповідно зменшуючи кількість необхідних нових продуктів. В 2023 році це зекономило приблизно 3100 метричних тонн матеріалу, що еквівалентно приблизно 8600 метричним тоннам CO₂.^[42]
- Перероблені матеріали: Bosch використовує перероблені матеріали, такі як сталь, алюміній і пластмаси, щоб зменшити залежність від первинних ресурсів і знизити екологічний вплив, а також ризики для прав людини, пов'язані з видобутком сировини: середній відсоток переробленої сталі в усіх продуктах становить близько 56 відсотків, частка переробленого

алюмінію становить 35 відсотків і відповідає середньому в галузі, для пластику - близько 5 відсотків [42].

У рамках своєї стратегії циркулярної економіки Bosch продовжує також систематично працювати над зменшенням відходів і, зокрема, над їхньою переробкою (див. рис.2.9).

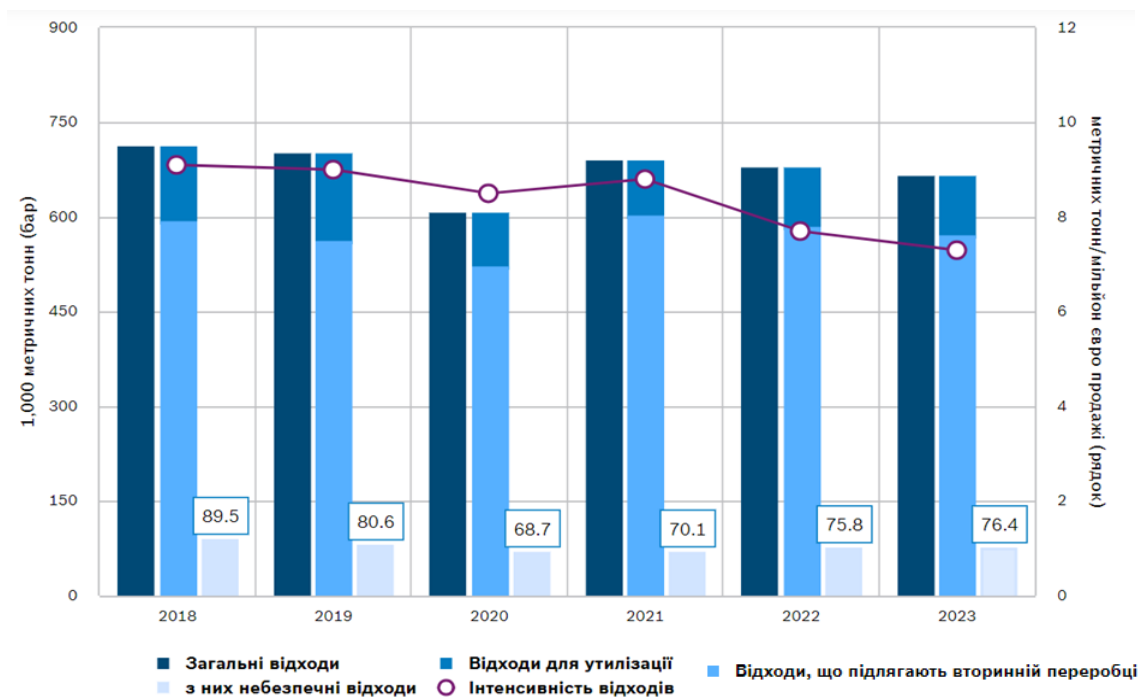

Рисунок 2.9 - Динаміка і склад відходів Bosch за можливістю утилізації у 2018-2023 рр. [41]

Як ми бачимо на графіку, загальний обсяг викидів не сильно змінився за останні роки, проте якщо враховувати, що продажі компанії і відповідно виробництво також зростає з кожним роком, то стає очевидним те, що навіть тримання показника відходів на одному рівні і тим паче його зменшення вже є хорошим досягненням до якого компанія доклала зусилля, що власне і підтверджує спад інтенсивності викидів відносно продажів.

Проте все ж не у всіх сферах вдалося досягти покращень, при тому що загальна кількість відходів останніми роками зменшувалась, з них кількість небезпечних відходів щорічно збільшувалась за останні 4 роки. Таким чином, в цій сфері у Bosch попереду необхідні ще подальші дослідження та вдосконалення.

Третім напрямком в концепції Bosch щодо сталого розвитку в сфері екології є протидія зростаючому дефіциту води. У цьому випадку також виникає взаємозалежність з діяльністю у сферах кліматичних дій та циркулярної економіки, оскільки поживання енергії, матеріалів і води часто має подібні закономірності. Наприклад, для виробництва зеленої електроенергії потрібно менше води, ніж для виробництва електроенергії з викопного палива, через пов'язану з цим велику потребу в охолоджувальній воді. Це означає, що забір води також можна зменшити в ланцюзі постачання шляхом пошуку матеріалів, які були вироблені за допомогою зеленої електроенергії. [42]

Тож розглянемо водокористування компанії на рис. 2.10 за останні 6 років. Спостерігається ситуація аналогічна динаміці відходів – загальний об'єм залишився майже незмінним, проте, знову ж таки, звертаючи увагу на показник інтенсивності ми можемо спостерігати, що відносно свого обсягу виробництва компанія дедалі ефективніше і економніше використовує водні ресурси з щорічними покращеннями.

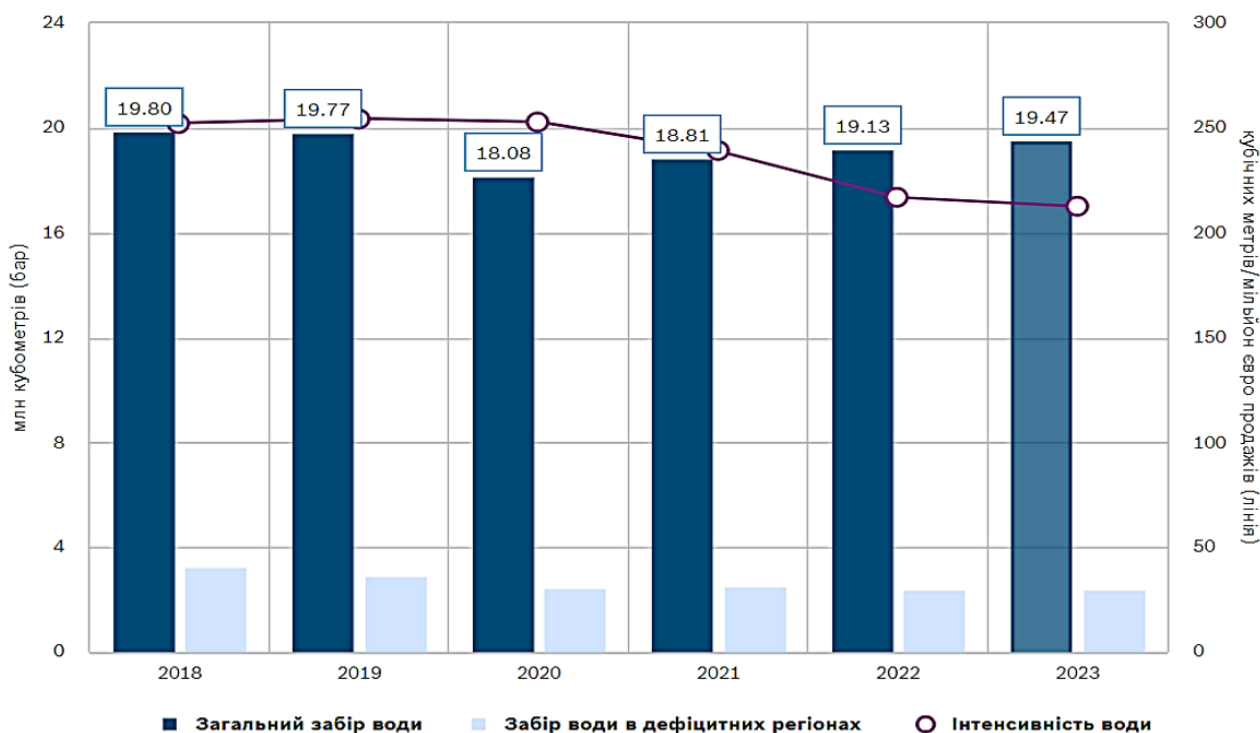

Рисунок 2.10 - Динаміка водокористування Bosch у 2018-2023 рр. [41]

Одним із значних досягнень Bosch у сфері водного менеджменту є успішне зменшення абсолютного забору води на підприємствах, розташованих у регіонах зі значним дефіцитом води, як ми можемо побачити на графіку. Bosch ідентифікував 72 регіони зі значним ризиком водного дефіциту та поставив перед собою мету зменшити забір води на 25 відсотків до 2025 року порівняно з базовим роком 2017 року. Дивовижно, компанія виконала цю мету раніше за план, зменшивши забір води в таких місцях приблизно на 25,6 відсотків вже в 2023 році [42].

Крім зменшення забору води, Bosch акцентує увагу на управлінні стічними водами як невід'ємною частиною своєї стратегії збереження води. Шляхом впровадження внутрішніх процесів очистки стічних вод та постійного вдосконалення методів очищення, компанія прагне мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище, пов'язаний з відведенням стічних вод. Дослідивши структуру стічних вод за останні шість років можна також виявити, що зменшилась і загальна їх кількість і також збільшилась частка очищених стічних вод: в 2018 році він складав 18,9%, а в 2023 році вже 22%.

Звісно ці показники все ще далекі від ідеальності і у компанії попереду ще довгий шлях і досягнення нових проміжних цілей, проте у всіх досліджуваних екологічних аспектах вона вже рухається в бік покращень, десь швидше як у випадку з зеленою електроенергією чи вуглецевою нейтральністю, а десь повільніше як у випадку з переробленням матеріалів.

Крім екологічних досягнень, важливо також враховувати соціальні аспекти діяльності компанії, динаміку показників яких представлено в табл.2.2. У Bosch це проявляється через ряд програм та ініціатив, спрямованих на різноманітність, здоров'я та права людини, тобто зокрема створення сприятливих умов для працівників та їхнього благополуччя. Наприклад, компанія активно впроваджує програми з охорони праці та безпеки, а також надає можливості для професійного розвитку та кар'єрного зростання. Крім того, Bosch приділяє увагу соціальним питанням у відносинах зі спільнотами, де вона здійснює свою діяльність. Це включає в себе ініціативи з місцевого розвитку, спонсорську діяльність та благодійність.

Таблиця 2.2 - Динаміка показників соціальної сфери Bosch у 2018-2023 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Робоча сила (тис.)	409,9	398,2	395	402,6	421,3	429,4
Частка жінок у загальній чисельності робочої сили (%)	27,00	27,40	27,70	28,30	28,80	28,80
Частка жінок на керівних посадах (%)	16,60	17,20	17,80	18,40	19,20	20,00
Витрати на навчання (мільйони євро)	306	282	122	203	280	277
Нещасні випадки на виробництві (кількість)	1567	1306	951	1123	1153	1073
Аварійність (кількість нещасних випадків на 1 млн відпрацьованих годин)	2,20	1,88	1,48	1,62	1,62	1,49

Джерело: складено автором на основі [41]

Різноманітність розглядається як ключовий елемент не лише етичної, але й стратегічної важливості для довгострокового успіху підприємства. Вона сприяє розвитку рівних можливостей та інклюзивного середовища, що, у свою чергу, забезпечує більшу ефективність та інноваційність в роботі колективу. Зокрема, компанія ставить перед собою конкретну мету збільшити частку жінок-керівників до 25% до 2030 року, що відображає її зобов'язання досягнення рівних стандартів представленості в управлінні [42]. Тож, як видно з таблиці, в 2023 році компанія вже змогла досягти проміжного значення в 20% частки жінок на керівних посадах.

Різноманітність компанії не обмежується гендерним питанням, Bosch також активно підтримує співпрацю між поколіннями, культурну та інклюзивну різноманітність, саме тому робочі місця адаптовані до різних вікових груп і потреб.

Здоров'я працівників і спільнот, де діє компанія, є ще одним ключовим аспектом соціальної стратегії Bosch. Компанія активно вживає заходів для забезпечення безпеки та здоров'я своїх працівників, що відображається у постійному зниженні рівня нещасних випадків на роботі, як ми можемо бачити в

таблиці 2.2, та у запровадженні програм з охорони праці та техніки безпеки. Дотримання високих стандартів здоров'я та безпеки допомагає компанії не лише підтримувати ефективність виробничих процесів, а й сприяє позитивній репутації серед працівників та споживачів, адже як ми можемо спостерігати, кількість нещасних випадків при виробництві і відповідно аварійність знижується кожного року і сягає свого рекордного мінімуму кожен новий рік (якщо не враховувати ковідний 2020 рік).

Права людини є основою соціальної стратегії компанії Bosch, яка зосереджується на забезпеченні дотримання прав людини на всіх етапах її діяльності. Це включає контроль за дотриманням прав людини у всіх ланцюжках постачання та впровадження відповідних заходів для виправлення ситуацій порушення прав. Крім того, компанія прагне до підвищення прозорості у відносинах з постачальниками, оцінюючи їх на відповідність вимогам щодо дотримання прав людини та інших соціальних стандартів. Такий підхід сприяє створенню етичного та відповідального ланцюжка постачання, що є важливим аспектом сталого розвитку підприємства. [42]

Крім внутрішніх ініціатив на досягнення власної суспільної стратегії, Bosch відома також своєю активною участю у зовнішніх благодійних програмах та ініціативах по всьому світу. Як ми вже згадували, особливість компанії полягає у тому, що більшість її акціонерного капіталу належить благодійному фонду Robert Bosch Stiftung, що дає можливість спрямовувати прибутки на благодійні цілі. Це дозволяє компанії мати значний соціальний вплив, фінансуючи різноманітні програми та проекти у галузі освіти, науки, мистецтва, та громадського благодійництва. Такий підхід дозволяє Bosch стати справжнім гравцем у сфері соціального розвитку, сприяючи покращенню умов життя та розвитку суспільства в цілому.

У підсумку, в ході комплексного аналізу діяльності корпорації Bosch, стає очевидним, що компанія демонструє зразковий підхід до сталого розвитку, який виходить за рамки звичайного економічного зростання. Bosch втілює стратегію, яка забезпечує гармонійний розвиток у всіх напрямках своєї діяльності – від інновацій

та технологій до соціальної відповідальності та екологічної стійкості. Це нетипово для глобальної транснаціональної корпорації, але саме такий багатовекторний розвиток і є, на нашу думку, ключем до її світового домінування та процвітання.

Ключовим словом, яке описує стратегію Bosch, можна назвати «баланс». Компанія знаходить ідеальну рівновагу між прибутковістю та відповідальністю, між інноваціями та традиціями, між локальними потребами та глобальними викликами. Цей баланс є фундаментом для стійкого розвитку, який Bosch реалізує не тільки на словах, але й на ділі через свої продукти, послуги та корпоративну культуру.

Враховуючи ці аспекти, можна стверджувати, що Bosch є взірцем для наслідування у сфері сталого розвитку, демонструючи, що велика корпорація може бути не тільки економічно успішною, але й відігравати ключову роль у вирішенні глобальних проблем, таких як зміна клімату та соціальна нерівність. Bosch втілює ідею, що успіх та сталість не взаємовиключні, але навпаки – взаємопоєднані.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗВІТУ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Порівняльний аналіз практик звітування про сталий розвиток підприємства

У контексті глобалізації та зростаючої уваги до корпоративної відповідальності, сталий розвиток перетворюється з модного тренду в необхідність стаючи ключовим елементом стратегії бізнесу. Великі корпорації, відчуваючи тиск з боку законодавства, інвесторів та споживачів, прагнуть демонструвати свою прихильність до принципів сталості через публікацію звітів про сталий розвиток. Ці звіти мають на меті відображати не лише фінансові результати, а й соціальний та екологічний вплив компаній.

Однак, незважаючи на зростаючу кількість таких звітів та їх спільну мету, існує значна різноманітність у підходах до їх створення. Різні стандарти та методології, в тому числі розглянуті в підрозділі 1.3, такі як GRI, SASB, або інтегрована звітність і тд., пропонують різні рамки для вимірювання та звітування, що ускладнює порівняння між компаніями. Ця ситуація створює певну асиметрію інформації та утруднює агрегування даних на більш широкому рівні, будь то в межах однієї країни чи на міжнародному рівні.

У сфері корпоративної звітності про сталий розвиток, навіть у межах такого інтегрованого та регульованого простору як Європейський Союз, ми спостерігаємо відсутність уніфікованого підходу. Це парадоксально, адже саме єдність законодавчих та нормативних актів мала б сприяти гармонізації практик звітування. Проте, навіть за наявності загальних директив, таких як Директива ЄС щодо нефінансової звітності, компанії продовжують використовувати різноманітні

стандарти та методології, що створює виклики для стейкхолдерів, які прагнуть оцінити сталість компаній на основі їх звітів.

Наприклад, згідно з нещодавнім дослідженням Європейської комісії серед 250 найбільших європейських компаній показало, що хоча більшість з них публікує звіти про сталий розвиток, зміст та формат цих звітів можуть істотно варіюватися. Цю неоднорідність у звітах, пов'язаних із сталим розвитком можна побачити в табл.3.1.

Таблиця 3.1 - Варіації звітування про сталий розвиток за 2021 рік [43]

Тип/назва звітів	Кількість компаній	Структура
Окремі звіти про сталий розвиток:	146	61.35%
Звіт про сталий розвиток	70	29.41%
Звіт про прогрес сталості	5	2.10%
Звіт про ESG (Environmental, social, and governance - Екологічні, соціальні та управлінські аспекти)	7	2.94%
Огляд/доповідь про ESG	3	1.26%
Звіт про корпоративну відповідальність	8	3.36%
Звіт про корпоративний сталий розвиток, брошура/публікація	5	2.10%
Звіт про нематеріальні показники	18	7.56%
Інші (наприклад, звіт про людей і планету, звіт про день сталості та інше)	30	12.61%
Річні фінансові та інтегровані звіти про сталий розвиток:	92	38.66%
Інтегрований щорічний звіт	28	11.76%
Щорічний звіт	30	12.61%
Універсальний реєстраційний документ	11	4.52%
Щорічний та звіт про сталість	9	3.78%
Інші (наприклад, звіт групи, консолідований звіт про управління, глобальний звіт тощо)	14	5.88%
Загальна кількість звітів про сталий розвиток	238	100%

Ця відмінність у підходах до звітування не лише відображає різноманітність корпоративних культур та стратегій, але й вказує на більш глибоку проблему:

відсутність консенсусу щодо того, що саме становить «сталий розвиток» та як його слід вимірювати та звітувати.

Також, як ми бачимо, загальна кількість звітів про сталий розвиток у будь-якому вигляді склала 238, що означає, що серед 250 досліджуваних найбільших компаній Європи 12 не звітували про сталий розвиток взагалі жодним чином.

Аналіз представлених даних відкриває важливі висновки щодо стану звітування про сталий розвиток серед провідних європейських компаній. Перш за все, варто відзначити, що більшість компаній віддає перевагу відокремленню сталого розвитку в окремий звіт від фінансових результатів. Було також виявлено, що найпоширенішою формою найменування окремого звіту є «Звіт про сталий розвиток», який використовується в 29,4% випадків і в тому числі використовується досліджуваною нами компанією Bosch.

Але не лише форма подання звітів різниться, як ми бачимо в таблиці A.1 Додатку А, а й використовувані стандарти, які надають рекомендації щодо методів вимірювання та розкриття інформації про сталий розвиток. Що стосується загальних міжнародних рамок сталого розвитку, то у звітах найбільше згадуються Цілі Сталого Розвитку (ЦСР), 88% проаналізованих документів посилаються на цю структуру. Глобальна ініціатива звітності (GRI) також часто згадується (73,11% компаній), що зрозуміло, оскільки це один з найбільших і найпопулярніших підходів, який керує компаніями у звітності. Водночас 61% компаній посилаються на Глобальний договір ООН (UNGC), а 48% — на стандарт Ради зі стандартів бухгалтерського обліку (SASB).

Таким чином, можна дійти до висновку, що, незважаючи на те, що існує багато свободи в структурах, які будуть використовуватися у звітності, більшість компаній зосереджуються на кількох міжнародних структурах (тобто ЦСР, GRI, UNGC та SASB). Крім того, можна помітити ще й те, що специфічні екологічні стандарти використовуються частіше, ніж соціальні: ті, що стосуються навколишнього середовища, використовувались приблизно 65% компаній, тоді як ті, що стосуються соціального виміру в два рази менше. Ці результати можуть

вказувати на те, що багато компаній все ще пов'язують стійкість із проблемами навколишнього середовища, а не стільки з соціальними проблемами.

Також порівнюючи вміст звітів про сталий розвиток можна помітити закономірність (див. табл.А.2), що майже у всіх звітах розглядалися викиди: 62% згадували «викиди вуглецю» та 79% посилалися на «викиди парникових газів». Крім того, переважали показники, пов'язані з енергетикою, такі як «енергоефективність» (85% документів) та «відновлювана енергетика» (87%).[43] Ці цифри можна пояснити популярністю, яку ці терміни набули в суспільстві та інституційному середовищі по всьому світу щодо інших екологічних аспектів за останні роки, а також тим, що і викиди, і споживання енергії є чіткими та репрезентативними індикаторами впливу компанії на навколишнє середовище.

Серед соціальної сфери згадуються стандартні поняття майже у всіх досліджуваних звітах - «здоров'я» (99,6%), «здоров'я та безпека» (92%), «різноманітність» (97%) та «права людини» (93%), що свідчить про наявність певної уніфікації у цих аспектах, хоча при цьому базове поняття - «умови праці» (74%) не зустрічається в чверті звітів взагалі. [43]

Нарешті, у ключових показниках ефективності корпоративного управління найчастіше зустрічався «управління ризиками»: 92% компаній включили цей вислів у свої звіти. Згадки про «боротьбу з корупцією» (84%) та «етику» (90%) також були дуже поширеними в проаналізованих звітах.

Хоча за даними результатами можна виявити чітку тенденцію щодо наявності важливих показників, таких як ті, що стосуються впливу компанії щодо зміни клімату, здоров'я, різноманітності та прав людини, у звітах про сталий розвиток, все ще також помітно те, що жоден аспект не є повністю стандартизований, поняття є плаваючими і змінюються залежно від уподобань компанії приводячи до надмірної різноманітності і ускладнення прямого порівняння компаній.

Також, на нашу думку, помітним є тенденція найбільшого використання індикаторів та тем, які є «зручними» і найбільш вигідними для презентації. Найпоширенішими темами є енергетичні показники, зокрема енергоефективність

та використання відновлюваних джерел енергії, що можуть бути легко виміряні та сприйняті позитивно. З іншого боку, питання, які можуть бути менш вигідними для компаній, такі як умови праці, гендерна рівність та забруднення, не завжди отримують достатню увагу в звітах, що ми можемо наочно побачити через малу частоту згадувань.

Ця ситуація вказує на можливість впливу корпоративних інтересів на вміст та обґрунтування звітів. Компанії можуть бути більш схильні включати в звіти ті теми, які сприяють позитивному сприйняттю їх діяльності та витісняють менш приємні аспекти. Це може мати негативний вплив на об'єктивність та повноту інформації, що надається в звітах, та ускладнювати порівняння між компаніями. Таким чином, це ще раз підкреслює необхідність розвивати стандарти звітності, які б допомагали забезпечувати більш об'єктивне та повне відображення діяльності компаній у всіх аспектах сталого розвитку.

Розглядаючи ж порівняння меншої вибірки компаній – географічно, масштабно та секторально найближчих одна до одної, нами було зроблено висновок, що їхні підходи до звітування мають багато спільного. Це особливо помітно у випадку європейських компаній, які ще й підпорядковуються одному законодавчому та регуляторному середовищу, як от найбільші німецькі компанії Volkswagen, Siemens, Bayerische Motoren Werke (BMW), та досліджувана нами Robert Bosch GmbH. Порівняльний аналіз даних компаній в табл. 3.2.

Серед даного переліку усі компанії є світовими лідерами, в тому числі зі сталості, і відповідно мали майже однакові успіхи у звітуванні про сталий розвиток, проте одна все ж випереджає інших – компанія Siemens, яка посіла перше місце в індексі сталого розвитку Dow Jones (DJSI)³ [44], а також друге місце в світовому топ-100 сталих компаній за версією Sustainability Magazine [51], що підтверджує зусилля компанії в галузі сталого розвитку.

Примітка 3. DJSI — це всесвітньо визнаний рейтинг сталого розвитку, який щорічно готує інвестиційна компанія Standard & Poor's від імені постачальника індексів Dow Jones.

Таблиця 3.2 – Порівняльний аналіз звітування про сталий розвиток Bosch та наближених компаній

Параметри порівняння	BMW	Volkswagen	Siemens	Bosch
Форма звіту	Комбінований щорічний звіт	Щорічний звіт про сталий розвиток	Щорічний звіт про сталий розвиток	Щорічний звіт про сталий розвиток
Структура звіту	Розділено на ряд секцій, включаючи комбінований звіт управління (куди і входить вся інформація про сталість), фінансові звіти групи, заяву про відповідальність та звіт аудитора, звіт про оплату праці та ін.	Включає вступ та огляд звіту, опис стратегії компанії, управління сталістю, вплив на екологію та соціальні аспекти, а також додаткові теми, такі як таксономія ЄС	Складається з огляду власної системи DEGREE, компанії та стратегії, управлінських, корпоративних аспектів, екологічних та соціальних аспектів, показників сталості та ін.	Розділи про стратегію та управління, екологічні та соціальні аспекти, врядування та лобіювання, а також звіт аудитора та ін.
Основні теми	Циркулярна економіка, викиди вуглецю (зокрема окремо по кожному продукту) та права працівників і тд	Декарбонізація, циркулярна економіка, біорізноманіття, дотримання принципів та прав людини, ланцюжок постачання і тд	Кліматичні дії та збереження ресурсів, біорізноманіття, кібербезпека, права людей, професійна освіта, різноманітність, етика і тд.	Подолання кліматичних змін, питання дефіциту води та енергетики, циркулярна економіка, питання різноманітності та прав працівників і тд
Стандарти і методології	GRI, SASB, SBTi, TCFD, NFS, ISO, ISAE, FSC, I-REC	GRI, EMAS, ASI, FIA, ISO, ISAE	GRI, SASB, TCFD, CDP, PRI, WBCSD, OECD, WEF, UNGC, ISO	GRI, CDP, TCFD, IEA, IPCC, ILO, IEC, IATF, ISAE, ISO

Метрики оцінювання звітування про сталий розвиток				
ISS ESG	C+	C+	B-	B-
Refinitiv ESG Scores	89	85	86	61
Sustainalytics Risk Ratings	22,9	29,7	30,1	14,7
RepRisk Index (RRI)	41	58	51	26

Джерело: складено автором на основі [42-50]

Також, відчутною відмінністю серед даних компаній стала комбінована звітність BMW і хоч на думку багатьох експертів за інтегрованою звітністю майбутнє, в цьому випадку не можна назвати даний звіт повноцінно інтегрованим, а скоріше комбінованим, як в самому звіті і називається головний розділ, де розглядаються всі сфери її функціонування. На нашу думку, він має перелік проблем: хоч звіт BMW щодо цілей і прогресу, пов'язаних із стійким розвитком, є вичерпним, але в ньому відсутні конкретні цілі, а також всі необхідні дані для вимірювання прогресу, які знаходяться в публічному доступі, проте в окремих файлах; крім того, немає посилання на Цілі сталого розвитку (ЦСР). Не зважаючи на це саме BMW має найвище значення оцінки Refinitiv ESG Scores, що приводить нас до того, що хоч метрики звітування, в тому числі ті, що розглянуті в таблиці, надають цінну інтегральну оцінку інформації про екологічні, соціальні та управлінські аспекти, які публікуються компаніями, однак, при детальному аналізі цих метрик стає очевидним, що різні індекси можуть показувати кардинально різні результати для однієї й тієї ж компанії.

Це розбіжність у результатах не свідчить про непослідовність чи невідповідність у діяльності компаній; навпаки, вона відображає різні фокуси та методології оцінювання, які застосовуються різними рейтинговими агентствами. Кожен індекс або рейтинг має свою формулу з великою кількістю індикаторів зосереджених на оцінюванні конкретних аспектів сталого розвитку, таким чином,

відсутність переважання будь-якої компанії у всіх міжнародних рейтингах є не лише очікуваною, але й вказує на комплексність та багатогранність підходів до сталого розвитку.

Наприклад, вже згадана метрика Refinitiv ESG Scores зосереджена на загальній ефективності ESG компаній і з результатів порівняльного аналізу видно, що в цьому вимірі Bosch відчутно відстає від інших. Проте розглядаючи Sustainalytics'Risk Ratings та RepRisk Index (RRI), які схожим чином вимірюють ризики, пов'язані зі сталістю, в тому числі відстежуючи репутаційні ризики, що виникають з негативних новин та інших джерел, і які можуть вплинути на стійкість компанії, ми бачимо, компанія Bosch має найменше значення даного ризику, що безумовно є хорошим результатом в порівнянні з іншими; а також один з найбільш авторитетних рейтингів ISS ESG також відзначив Bosch та Siemens достатньо високою оцінкою діяльності B-.

Таким чином, на основі проведеного порівняльного аналізу звітності про сталий розвиток серед провідних компаній, можна зробити важливий висновок: ефективність виконання стратегії сталого розвитку не завжди корелює з якістю звітування про ці ініціативи. Іншими словами, компанія може демонструвати високу ефективність у своїх сталих практиках, але сам звіт може не відображати цього належним чином через недостатню методологію або структуру звітування, як це було наприклад у випадку BMW.

Так, у контексті корпоративної відповідальності та сталого розвитку, компанії стикаються з двома фундаментальними завданнями: ефективно втілення стратегій сталого розвитку та адекватне поінформування про ці зусилля зацікавлених сторін через звітність. Ці завдання є взаємопов'язаними та взаємозалежними, і успіх у одному аспекті без успіху в іншому може призвести до спотвореного бачення зусиль компанії.

Ефективне втілення стратегій сталого розвитку вимагає не лише розробки та виконання планів дій, але й постійного моніторингу та оцінювання прогресу. Це забезпечує, що компанія не просто встановлює цілі, але й активно працює над їх досягненням, що є ключовим для підтримки сталого розвитку. З іншого боку,

якісна звітність про сталий розвиток служить вітриною досягнень компанії. Вона має відображати не тільки стратегічні ініціативи, але й конкретні результати та вплив цих ініціатив на суспільство та довкілля. Звітність має бути прозорою, зрозумілою та доступною для всіх зацікавлених сторін, включаючи інвесторів, споживачів, регуляторів та громадськість, через що в тому числі і набуває популярності інтегрована звітність з повним вмістом всіх сфер діяльності і впливу компаній.

Тому, на основі аналізу звітності про сталий розвиток, можна визначити найкращі практики, які можуть бути інтегровані в звітність Robert Bosch GmbH. Це дозволить компанії не лише покращити свої стратегії, але й підвищити якість та ефективність своєї звітності. В наступному підрозділі буде здійснено детальний розгляд цих аспектів, що дозволить виявити конкретні риси та методи, які можуть бути перейняті від розглянутих та інших конкурентів та імплементовані в звітність Bosch для досягнення більшої прозорості та відповідальності перед зацікавленими сторонами.

3.2 Напрямки удосконалення аналітичного інструментарію оцінювання сталого розвитку Bosch

У контексті глобальних змін та викликів, що стоять перед сучасним світом, питання сталого розвитку набуває особливої актуальності. Компанія Bosch, як один із світових лідерів у сфері виробництва та інновацій, визнає необхідність інтеграції принципів сталості у всі аспекти своєї діяльності. Відповідно до цього, ключовим завданням є удосконалення аналітичного інструментарію для оцінювання сталого розвитку, що дозволить компанії ефективно вимірювати та звітувати про свій вплив на екологію, економіку та соціум.

Звітність про корпоративну відповідальність значно розвинулась протягом останнього десятиліття і з кожним роком дедалі більше розширюється кількість як

стандартів звітування так і законодавчі вимоги щодо змісту самих звітів. Європейський Союз є найактивнішим регіоном у світі з точки зору звітності зі сталого розвитку, переважно на добровільній основі. Проте і в зобов'язаннях не відстає, як ми вже згадували, в 2023 році набула чинності нова Директива щодо корпоративної звітності про сталий розвиток (CSRD), вона має на меті покласти край непослідовній звітності та грінвошингу в ЄС.

У минулому помітно бракувало єдиних стандартів та мінімальних вимог до ESG-звітності. Компанії більш-менш змогли визначити, що вважати «сталим». Не дивно, що це призвело до нерівномірного та хаотичного ландшафту звітності. Але останнім часом багато хто ставить під сумнів достовірність ESG-звітності та якість представлених даних. Звинувачення в «грінвошингу» мали серйозні як репутаційні так і фінансові наслідки для компаній, які неправдиво звітували чи подавали продукти як «зелені» або «екологічно чисті». Не виключенням стала і компанія Bosch, яка після скандалу з обманом дизельних викидів в автомобільній промисловості, коли виробники автомобілів використовували програмне забезпечення для керування двигуном, щоб зменшити реальні рівні забруднення під час випробувань, була визнана одною з причин чому це стало можливим і заплатила штраф у розмірі 100 млн доларів [51]. Саме тому наступним кроком у вдосконаленні інструментарію демонстрації суспільству прозорості діяльності стане відповідність звітності вимогам останньої Директиви (CSRD).

CSRD використовуватиме Європейські стандарти звітності зі сталого розвитку (ESRS), які були розроблені Європейською консультативною групою з фінансової звітності (EFRAG), вони є набором загальних стандартів, які, за словами EFRAG, «знижать витрати на звітність у середньостроковій та довгостроковій перспективі, уникаючи використання кількох добровільних стандартів, як це відбувається сьогодні».

Ключові особливості ESRS включають компонент подвійної суттєвості, звітність із широкого кола тем і звітність про вплив, ризики та можливості по всьому ланцюжку створення вартості.

Таким чином, головна відмінна особливість від теперішнього звітування Bosch стане тим, що через необхідність «подвійної суттєвості» компанії потрібно буде описувати зміни в обидві сторони, наприклад, детально описувати як свій вплив на навколишнє середовище, так і ризики, пов'язані з кліматом, з якими вони стикаються.

З позитивних аспектів таких змін, існуючі системи звітності, такі як Глобальна ініціатива зі звітності (GRI) та CDP, які вже використовуються в звітності компанії, уже узгоджені з CSRD та його стандартами ESRS. GRI заявила, що «більшість великих компаній, як в ЄС, так і в інших країнах, вже звітують перед GRI і будуть впевнені, що їх поточна практика звітності на основі GRI повинна найкращим чином підготувати їх до ESRS», тому такі зміни для Bosch безумовно будуть лише позитивними.

Також розглядаючи удосконалення аналітичного інструментарію варто зазначити, що компанії доцільно і необхідно почати звітувати про біорізноманіття. Майбутня звітність має містити інформацію про екологічну ефективність, не тільки пов'язану зі зміною клімату, циркулярною економікою та забрудненням, а також більшу прозорість у вирішенні проблем скорочення використання ресурсів і дефіциту води, втрати біорізноманіття. На даний момент компанія так чи інакше має успіх у більшості сфер про які звітує, проте навіть не згадує в своєму звіті останню проблему. Саме це, на нашу думку, є однією з ключових сфер, де Bosch має перейняти досвід інших компаній, наприклад, розглянутих нами Volkswagen та Siemens.

Звітування про біорізноманіття є важливим аспектом корпоративної сталості, який дозволяє компаніям оцінювати та управляти своїм впливом на природні екосистеми. Біорізноманіття є ключовим для забезпечення стійкості екосистем, з яких людство отримує життєво важливі послуги, тому враховуючи глобальну кризу його втрати, компанія Bosch має можливість стати лідером у цій сфері, інтегруючи звітування про біорізноманіття у свою стратегію сталого розвитку.

Зокрема також один з нових стандартів, що фокусується саме на біорізноманітті та екосистемах, ESRS E4, включає конкретні вимоги до розкриття інформації про вплив та взаємозалежності щодо наземних та водних екосистем (прісноводних та морських), видів (фауни та флори), а також різноманітності між екосистемами та видами та всередині них. Мета цього стандарту полягає в тому, щоб зміцнити розуміння компаній щодо їхньої ролі та впливу на біорізноманіття і, таким чином, допомогти їм узгодити свої бізнес-моделі та операції із захистом та відновленням біорізноманіття. У рамках своєї звітності компанії повинні будуть розкрити конкретні цілі та плани дій щодо біорізноманіття, а також повідомити про свій внесок у досягнення мети Комісії щодо забезпечення відновлення та стійкості всіх екосистем світу до 2050 року, а біорізноманіття – до відновлення до 2030 року [52].

Так, Bosch необхідно розробити стратегію, яка включатиме визначення чітких вимірюваних цілей збереження біорізноманіття, впровадження методів моніторингу впливу на екосистеми, та розробку планів дій для покращення екологічного стану, які відповідатимуть міжнародним стандартам та директивам ЄС. Компанія має розробити індикатори для вимірювання впливу своєї діяльності на екосистеми та має залучити зацікавлені сторони, включаючи місцеві спільноти та екологічні організації, до розробки та реалізації своєї стратегії збереження біорізноманіття. Це може включати в себе заходи з охорони природних територій, відновлення пошкоджених екосистем, та інвестиції у проекти, що сприяють збереженню біорізноманіття та інше.

Наступним недоліком виявленим в звіті Bosch після порівняльного аналізу, який ми пропонуємо виправити, є відсутність ключового як на інноваційну компанію розділу звітування – кібербезпека та конфіденційність даних.

У звіті Bosch, навіть якщо кібербезпека побіжно згадується, аспекти конфіденційності даних зовсім ігноруються. Це створює серйозну вразливість у контексті компанії, яка активно працює в сфері Інтернету речей, штучного інтелекту та інших передових технологій. Забезпечення конфіденційності даних є критично важливим аспектом, особливо у світі, де кіберзагрози стають все більш

серйозними та розповсюдженими, важливо мати чітко визначені стратегії та практики забезпечення інформаційної безпеки.

Інтернет речей (IoT), наприклад, потребує великої кількості обміну даними між пристроями та мережами, що може без належного звітування і тим паче діяльності компанії створювати додаткові точки доступу для зловмисників і відповідно побоювання клієнтів. Крім того, у світі штучного інтелекту (AI) обробка великих обсягів даних є нормою, що робить захист конфіденційності ще більш важливим, оскільки неправильне використання цих даних може призвести до серйозних етичних та юридичних проблем. До речі, етичному аспекту також в звіті не приділено місця.

Усуваючи кіберризики в рамках ESG, компанія може ефективно захищати свою діяльність, клієнтів і репутацію, одночасно виконуючи свої ширші соціальні та екологічні зобов'язання. Оскільки Bosch виступає в ролі провідного постачальника технологій, він повинна активно сповіщати своїх клієнтів та всіх зацікавлених сторін про важливість та заходи, вжиті для забезпечення конфіденційності їх даних. Такий розділ у звіті дозволив би Bosch показати своє зобов'язання щодо захисту даних клієнтів та інших зацікавлених сторін, це покращило б імідж компанії як надійного партнера у цифровому середовищі.

Проте, на нашу думку, у звіті Bosch має описуватись не лише теоретичні зобов'язання, а й звітуватись про кіберінциденти та проводитись розрахунок кіберризиків і визначатись заходи для їх мінімізації. Адже комунікація в сфері кібербезпеки є фундаментальним елементом у забезпеченні довіри та впевненості клієнтів у компанії Bosch - відкритість, регулярність, залучення та відповідальність є ключовими принципами, які допоможуть компанії підтримувати стабільні та безпечні відносини зі своїми зацікавленими сторонами, а також зміцнити її позиції як відповідального лідера в галузі інновацій.

З іншого боку, компанія також може удосконалити аналітичний інструментарій її звіту не тільки шляхом покращення його вмісту, а й шляхом зміни його форми подачі. За прикладом дослідженого BMW, компанії Bosch було б

доцільно перейти до більш широкої форми звітності, тільки на відміну від згаданої компанії здійснити повний перехід до інтегрованого звіту замість комбінованого.

Ми вже розглядали сутність та особливості такої методології звітування в підрозділі 1.3, проте зауважимо також основні переваги від вибору саме такого типу звітності над теперішнім. Інтегрований звіт є відображенням глибокого розуміння компанією Bosch своєї ролі та впливу в ширшому суспільному та економічному середовищі. Відходячи від традиційного відокремленого звітування, яке часто виявляється фрагментованим та ізольованим у своїх підходах, інтегроване звітування пропонує більш гармонійний та цілісний погляд на діяльність компанії. Це не просто злиття фінансових показників з екологічними та соціальними метриками, але й стратегічне поєднання, що відображає взаємозв'язки та взаємозалежності між різними аспектами бізнесу.

Перехід до інтегрованого звітування дозволить Bosch демонструвати свою відданість прозорості та відповідальності, підкреслюючи її зобов'язання перед стейкхолдерами та суспільством. Це також сприяє культурі постійного вдосконалення та інновацій, оскільки компанія стає більш чутливою до зовнішніх та внутрішніх впливів, що формують її стратегічний напрямок. Інтегроване звітування, таким чином, стає не лише інструментом для звітності, а й механізмом для стратегічного управління, який відіграє ключову роль у формуванні майбутнього Bosch.

Враховуючи ці аспекти, Bosch може встановити новий стандарт у корпоративній звітності, який не тільки відповідає сучасним вимогам прозорості та відповідальності, але й веде до глибшого розуміння та кращого управління комплексними викликами, з якими стикається сучасний бізнес.

Цікавим з цього боку прикладом для Bosch є компанія ABB, яка не просто здійснила перехід до інтегрованої звітності, а ще й готує паралельно звіти сталого формату, таким чином маючи річний фінансовий звіт, звіт про сталий розвиток та інтегрований звіт [54]. Так, компанія ABB, яка є піонером у сфері інтегрованої звітності, взяла на себе відповідальність за впровадження цього новаторського підходу демонструє глибоке розуміння потреб та враховує всі інтереси, а також

відображає стратегічну гнучкість компанії. Таким чином, за розглянутим прикладом паралельне підтримання інтегрованого звіту разом із звітами про сталий розвиток та фінансовими звітами може бути розглянуто як тимчасове рішення, що може слугувати перехідним етапом до повного прийняття інтегрованої звітності, надаючи стейкхолдерам можливість поступово звикати до нового формату, водночас зберігаючи доступ до більш традиційних звітів. Це дозволить Bosch забезпечити плавний перехід та мінімізувати будь-які можливі збої чи незручності, пов'язані зі зміною звітності.

Також може бути адаптована компанією Bosch, як частина її стратегії удосконалення аналітичного інструментарію оцінювання сталого розвитку, ініціатива компанії Volkswagen, яка дозволяє стейкхолдерам формувати індивідуальні звіти на основі вибраних ними показників, що є втіленням новаторського підходу до корпоративної звітності. Такий підхід не тільки дозволить стейкхолдерам вибирати ті аспекти діяльності Bosch, які є для них найбільш значущими, тим самим підвищуючи цінність та релевантність звітної інформації, але й демонструватиме гнучкість та клієнтоорієнтованість компанії.

Враховуючи динамічність сучасного бізнес-середовища та зростаючі вимоги до корпоративної відповідальності, Bosch може використати розглянуті підходи як засіб для підтримки своєї репутації як інноваційної та відповідальної компанії, яка активно відповідає на запити та очікування своїх стейкхолдерів.

ВИСНОВКИ

У процесі цього дослідження, ми занурилися у глибини сталого розвитку, розгортаючи його витoki, теоретичні основи та практичне застосування в рамках корпоративної діяльності. Ми визначили, що теорія сформувалась під впливом екологічних та соціальних викликів, а каталізатором стала низка трагічних подій, які унеможливили ігнорування глобальних проблем. Саме тому концепція сталого розвитку швидко стала необхідною, досліджуваною і в результаті пройшла значну еволюцію з часу її першого формулювання, проте базовими її симбіотичними складовими безумовно виступають економічна, соціальна та екологічна сфера нашого існування.

В дослідженні нами підкреслюється важливість розвитку та впровадження стратегій сталого розвитку як на загальному суспільному рівні, так і на рівні підприємств, які фактично і є репрезентацією життєдіяльності того ж суспільства у вигляді виробництва і споживання. Саме тому було розкрито сутність сталого розвитку підприємства та з'ясовано, що ця концепція може тлумачитися з двох ключових перспектив: як системи та як складової глобального сталого розвитку. Основні принципи сталого розвитку підприємства визначено як ті, що полягають у створенні довгострокової фінансової цінності, зменшенні негативного впливу на навколишнє середовище, піклуванні про працівників та спільноту та усвідомленні взаємозв'язку між цими аспектами. Таким чином, було виявлено, що побудова ефективної системи управління підприємством, що базується на відповідних цінностях та пропонованих принципах, сприяють сталому розвитку як на мікро-, так і на макрорівнях.

Через зазначену суттєву впливовість ефективного управління нами було наголошено на необхідності відповідного ефективного звітування про це управління. Узагальнено три основні методи звітування, а саме інтегровані звіти, річні звіти та звіти про сталий розвиток, і розглянуто їх основні характеристики. Також розглядалися ресурси, які доступні компаніям на шляху у складанні звіту,

зокрема різноманітні найпопулярніші стандарти та рекомендації, що створюються як урядовими міжнародними зусиллями, так і незалежними організаціями, наприклад, такими як SASB, ISSB, GRI та інші.

Аналізуючи фінансові показники та стратегічні ініціативи Bosch, ми виявили, що компанія демонструє стабільне дохідне зростання та розширення, що можна розглядати як результат успішної далекоглядної стратегії інвестування в дослідження та розробки. Bosch виступає як лідер у цій сфері, навіть серед компаній з більшими розмірами, що підкреслює ефективність її стратегічного планування та здатність до інновацій. Так, Bosch використовує свої ресурси не просто для підтримки поточної діяльності, але й для попередження майбутніх викликів, що є ключовим для забезпечення її довгострокової стійкості та успіху.

Головним чином було розглянуто як компанія впроваджує цілі сталого розвитку у свою діяльність, демонструючи не лише відповідальність перед суспільством та навколишнім середовищем, але й прагнення ефективності. В результаті, розглянуті досягнення Bosch свідчать про важливий прогрес компанії у забезпеченні сталого розвитку. Хоча існують певні області, де ще є місце для покращень, загальна тенденція вказує на поступове збільшення сталої ефективності. Стратегії зеленого виробництва, такі як використання зеленої електроенергії та зменшення викидів, вже демонструють свою ефективність, тоді як інші ініціативи, наприклад, у сфері перероблення матеріалів, потребують більшої уваги та інвестицій. Однак загальна відданість Bosch принципам сталого розвитку і постійне покращення показників у всіх аспектах екології свідчать про впевнений курс компанії на шляху до екологічної відповідальності та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Порівняльний аналіз звітування відкрив нам загальну ситуацію зі звітуванням в найбільших європейських компаніях, і хоча було виявлено, що переважна більшість звітує про свої успіхи у контексті сталого розвитку, помітною є тенденція нерівномірності висвітлення тем звітування. Нами було висунуто теорію, що причиною цього є те, що компанії намагаються підкреслити свої позитивні аспекти у звітах про сталість, уникаючи менш приємних тем, або тих де

вони не мають прогресу чи досягнень, замість прямого висвітлення такої ситуації. Також більш вузький порівняльний аналіз з декількома аналогічними компаніями окреслив нові перспективи для удосконалення процесу звітування, підкреслюючи важливість прозорості та адаптивності у відповіді на змінювані вимоги стейкхолдерів.

Квінтесенцією всіх попередніх досліджень було виявлення нами основних ініціатив, які необхідні для майбутнього удосконаленого звітування Bosch. Було розглянуто як невідворотні найближчі зміни, що стосуються зміни законодавства в ЄС, дії якого підлягає компанія, так і наші власні пропоновані поліпшення. Зокрема основними стали – розгортання діяльності і звітування у сфері збереження біорізноманіття, здійснення інформування про безпеку даних користувачів, внесення до звітування інформацію про заходи у сфері кібербезпеки, випадки кібератак, та розрахунок показника кіберризиків. Також запропоновано було імплементувати практики порівнюваних раніше компаній щодо методу подання звіту, а саме перехід до інтегрованої звітності та можливе тимчасове комбінування цього виду звітності з наявним зараз, задля комфортного переходу для всіх зацікавлених сторін; а також реалізація інноваційного кейсу з формуванням індивідуалізованого звіту під потреби будь якої людини.

У світлі розглянутих перспектив та ініціатив, компанія Bosch стоїть на порозі нових горизонтів у сфері корпоративної звітності та сталого розвитку. Вже маючи міцну основу якісного звітування, Bosch продемонструвала свою здатність до стабільного прогресу та інновацій у ключових сферах своєї діяльності. Це не лише відображає її прихильність до принципів сталості, але й підкреслює її роль як лідера у впровадженні передових практик.

Водночас, Bosch має можливість продовжувати свою діяльність у звітованих сферах з незмінною відданістю до інновацій та сталого розвитку. Це включає в себе не тільки екологічні ініціативи, але й соціальні програми, які сприяють розвитку та благополуччю спільнот, з якими компанія взаємодіє.

Результатом роботи є також те, що Bosch може використати запропоновані удосконалення як засіб для подальшого зміцнення своєї позиції на ринку та як

відповідального учасника глобальної економіки. Завдяки своїй відкритості до змін та адаптації, Bosch не лише збереже свою репутацію як інноваційної компанії, але й продовжить бути прикладом для наслідування у сфері сталого розвитку.

У підсумку, дослідження сталого розвитку Bosch та його звітування відкриває ширші перспективи для розуміння того, як компанії можуть інтегрувати сталість у свою діяльність та як це впливає на їхній загальний успіх. Це також підкреслює важливість сталого розвитку як стратегічного елемента, який може сприяти довгостроковому зростанню та процвітанню в глобальному економічному середовищі.

Розвідка сталого розвитку на прикладі великого підприємства, яким є Bosch, також веде нас до розгляду взаємозв'язку між розміром компанії та її здатністю до сталості. Чи можна стверджувати, що успіх та масштаби Bosch є прямим результатом її зусиль у сферах економічної, екологічної та соціальної сталості? Або ж, чи її поточний статус гіганта індустрії надає їй унікальні можливості для розвитку цих сфер?

Наш аналіз показує, що сталий розвиток не є однобічним процесом, де успіх є лише наслідком сталості або навпаки. Натомість, це симбіотична взаємодія, де сталість та успіх посилюють один одного. Bosch, з її ресурсами та впливом, має змогу інвестувати у сталість, що, у свою чергу, сприяє інноваціям, покращенню корпоративного іміджу та відкриває нові ринки. Водночас, її зобов'язання до сталого розвитку може бути однією з причин її довгострокового успіху, оскільки це дозволяє компанії адаптуватися до змінюваних умов ринку та вимог споживачів.

Таким чином, можна припустити, що успіх Bosch є як причиною, так і наслідком її стратегії сталого розвитку. Її величина надає їй засоби для глибоких інвестицій у сталість, але її прихильність до принципів сталого розвитку є фундаментом, на якому побудовано її успіх. Це взаємопов'язане відношення між сталістю та успіхом є ключовим для розуміння того, як компанії можуть досягати виняткових результатів, не жертвуючи при цьому екологічними чи соціальними стандартами. Проте достовірне підтвердження даній гіпотезі і кореляції потребує проведення подальших розвідок і здійснення ряду досліджень у даній сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. A chronology of global air quality / D. Fowler et al. *Philosophical transactions of the royal society A: mathematical, physical and engineering sciences*. 2020. Vol. 378, no. 2183. P. 28. URL: <https://doi.org/10.1098/rsta.2019.0314> (Accessed: 14.01.2024).
2. Kaj Roholm. The fog disaster in the meuse valley, 1930: a fluorine intoxication. *The journal of industrial hygiene and toxicology*. 1937. Vol. 19, no. 3. P. 126–137.
3. Jacobs E. T., Burgess J. L., Abbott M. B. The Donora smog revisited: 70 years after the event that inspired the clean air act. *American journal of public health*. 2018. Vol. 108, S2. P. 85–88. URL: <https://doi.org/10.2105/ajph.2017.304219> (Accessed: 15.01.2024).
4. Великий лондонський смог 1952 року. Greelane. URL: <https://www.greelane.com/uk/гуманітарні-науки/історія-і-культура/the-great-smog-of-1952-1779346/> (дата звернення: 15.01.2024).
5. Brundtland G.H. and Khalid M. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. United Nations. 1987. P.300
6. Santillo D. Reclaiming the definition of sustainability. *Environmental science and pollution research - international*. 2007. Vol. 14, no. 1. P. 60–66. URL: <https://doi.org/10.1065/espr2007.01.375> (Accessed: 20.02.2024).
7. Daly H. E. Toward some operational principles of sustainable development. *Ecological economics*. 1990. Vol. 2, no. 1. P. 1–6. URL: [https://doi.org/10.1016/0921-8009\(90\)90010-r](https://doi.org/10.1016/0921-8009(90)90010-r) (Accessed: 21.02.2024).
8. Meadows D. H. Envisioning a Sustainable World. *World Scientific Book Chapters*, in: Robert Costanza and Ida Kubiszewski (ed.), *Creating a Sustainable and Desirable Insights from 45 global thought leaders*. 2014. Chapter 2. P. 9-14.

9. Meadows D. H. Definition of sustainability. *The Academy for Systems Change*. URL: <https://donellameadows.org/archives/definition-of-sustainability/> (Accessed: 24.02.2024).
10. Sen A. The ends and means of sustainability. *Journal of human development and capabilities*. 2013. Vol. 14, no. 1. P. 6–20. URL: <https://doi.org/10.1080/19452829.2012.747492> (Accessed: 24.02.2024).
11. Yunus M. A world of three zeros: the new economics of zero poverty, zero unemployment, and zero net carbon emissions. 2017.
12. Куспляк Г. І., Куспляк І. С. Сталий розвиток: етапи становлення, сутність поняття, основні вектори та інтерфейси. *State formation*. 2020. № 1. URL: <https://doi.org/10.34213/db.20.01.08> (дата звернення: 25.02.2024).
13. Кислова Л. А. Історичні аспекти та концептуальні основи сталого розвитку. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 18, № 1. С. 20–24.
14. Корольчук Л.В. Концептуальні основи теорії сталого розвитку. *Економічний форум*. 2020. Т. 1, № 4. С. 14–22. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-4-2> (дата звернення: 25.02.2024).
15. Жученко А.М. Поняття сталого розвитку в сучасній економіці. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 13. С. 431- 434.
16. Лелеченко, А. П. Феномен поняття сталого розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2017_12_13 (дата звернення: 25.02.2024).
17. Самойлик Ю. В. Особливості управління сталим розвитком сільськогосподарських підприємств у глобальному середовищі. *Економіка і організація управління*. 2016. № 4 (24). С. 237-244.
18. Сокіл, О. Г. Концептуальні основи сталого розвитку в економічних та облікових теоріях. *Ефективна економіка*. 2016. № 10. С. 1-4 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_10_30 (дата звернення: 26.02.2024).
19. Смирнова І. І., Михайлюта Є. І. Сталий розвиток в Україні: теоретичні аспекти. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 1 (51). С. 10-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2018_1_4 (дата звернення: 26.02.2024).

20. Радишевська З. М. Поняття та структура принципу сталого розвитку. *PolUkr: польсько-український портал*. URL: <http://www.polukr.net/uk/blog/2016/06/ponjatja-ta-struktura-principu-rozvitku> (дата звернення: 26.02.2024).
21. Гречко А. В., Очеретяна О. В. Дослідження еволюції наукової думки в аспектах визначення сутності поняття «сталий розвиток підприємства». *Підприємництво та інновації*. 2020. № 15. С. 37–41. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.6> (дата звернення: 29.02.2024).
22. Карпенко О. О., Майзель С. П. Теоретичні аспекти забезпечення сталого розвитку підприємства. *Economic synergy*. 2023. № 1. С. 98–111. URL: <https://doi.org/10.53920/es-2023-1-8> (дата звернення: 29.02.2024).
23. Кузьміна О. С. Аналіз підходів до трактування поняття "сталий розвиток підприємства". *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 5, т. 1. С. 13–21.
24. Посібник для досягнення Цілей сталого розвитку в сфері бізнесу. ООН. URL: https://old.csr-ukraine.org/wp-content/uploads/2016/09/2016-09-15_SDG_Compass_Guide_2015_ukr_web.pdf (дата звернення: 30.02.2024).
25. Вітенко В.Ю. Звітність про сталий розвиток: нормативно-правове забезпечення. Міжнар. наук. конф. «Розвиток інтегрованої звітності підприємств», 4-5 жовт. 2019 р.-Житомир. 2019. с. 218-219.
26. Global Reporting Initiative. GRI - Mission & history. *GRI - Home*. URL: <https://www.globalreporting.org/about-gri/mission-history/> (Accessed: 30.02.2024).
27. Акіліна, О. В. Стандарти КСВ як інструмент системи управління якістю. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 4 (15). С. 145-160.
28. Директива ЄС про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD). KPMG. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2023/03/get-ready-for-a-new-level-of-esg-reporting.html> (дата звернення: 05.03.2024).
29. Company. *Bosch Global*. URL: <https://www.bosch.com/company/> (Accessed: 14.03.2024).

30. Bosch today 2024 – Facts and Figures. URL: https://assets.bosch.com/media/global/bosch_group/our_figures/pdf/bosch-today-2024.pdf (Accessed: 14.03.2024).
31. Bosch Annual Report 2023. URL: https://assets.bosch.com/media/global/bosch_group/our_figures/pdf/bosch-annual-report-2023.pdf (Accessed: 15.03.2024).
32. Bosch | Statista. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/study/15233/bosch-statista-dossier/> (Accessed: 17.03.2024).
33. Annual financial results 2015; Bosch has record sales in North America. *Business wire*. URL: <https://www.businesswire.com/news/home/20160613006066/en/Annual-financial-results-2015-Bosch-record-sales> (Accessed: 17.03.2024).
34. Bosch Annual Report 2015. URL: https://assets.bosch.com/media/en/global/bosch_group/our_figures/publication_archive/pdf_1/gb2015.pdf (Accessed: 19.03.2024).
35. Bosch Annual Report 2017. URL: https://assets.bosch.com/media/en/global/bosch_group/our_figures/publication_archive/pdf_1/gb2017.pdf (Accessed: 19.03.2024).
36. Bosch Annual Report 2019. URL: https://assets.bosch.com/media/en/global/bosch_group/our_figures/publication_archive/pdf_1/gb2019.pdf (Accessed: 19.03.2024).
37. Bosch Annual Report 2021. URL: https://assets.bosch.com/media/en/global/bosch_group/our_figures/publication_archive/pdf_1/gb2021.pdf (Accessed: 19.03.2024).
38. Bosch Gmbh Robert innovation strategy - GoodIP. *GoodIP*. URL: <https://goodip.io/iq/assignee/bosch-gmbh-robert#trend> (Accessed: 23.03.2024).
39. Responsible corporate governance. *Bosch Global*. URL: <https://www.bosch.com/sustainability/responsibility/> (Accessed: 25.03.2024).

40. Bosch дотримується обраного курсу на подолання кризи коронавірусу для отримання позитивного результату. *Bosch в Україні*. URL: <https://www.bosch.ua/news-and-stories/jag-2021/> (дата звернення: 25.03.2024).
41. Sustainability reports and figures. *Bosch Global*. URL: <https://www.bosch.com/sustainability/sustainability-reports-and-figures/#sustainability-figures> (Accessed: 27.03.2024).
42. Bosch sustainability report 2023. URL: https://assets.bosch.com/media/global/sustainability/reporting_and_data/2023/bosch-sustainability-report-2023.pdf (Accessed: 28.03.2024).
43. Ortiz-de-Mandojana N., Antolín-López, R. How do companies measure and report corporate sustainability? A comparison among the most innovative European companies. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2023. URL: <https://doi.org/10.2760/935191> (Accessed: 17.04.2024).
44. Siemens sustainability report. *Impakter Index*. URL: <https://impakter.com/index/siemens-sustainability-report/> (Accessed: 19.04.2024).
45. ESG-Figures. Volkswagen Group. URL: <https://www.volkswagen-group.com/en/esg-figures-15801> (Accessed: 20.04.2024).
46. Siemens sustainability report 2023. URL: <https://assets.new.siemens.com/siemens/assets/api/uuid:00095b96-4712-4cd1-b045-19d5df704358/sustainability-report-fy2023.pdf> (Accessed: 20.04.2024).
47. BMW Group Report 2023 report. URL: https://www.bmwgroup.com/content/dam/grpw/websites/bmwgroup_com/ir/downloads/en/2024/bericht/BMW-Group-Report-2023-en.pdf#page=99 (Accessed: 21.04.2024).
48. BMW sustainability report. *Impakter Index*. URL: <https://impakter.com/index/bmw-sustainability-report/> (Accessed: 21.04.2024).
49. Volkswagen sustainability report. *Impakter Index*. URL: <https://impakter.com/index/volkswagen-sustainability-report/> (Accessed: 21.04.2024).
50. Do you know your ESG Rating. *Sustainalytics.com*. URL: <https://www.sustainalytics.com/corporate-solutions/know-your-esg-score/robert-bosch-gmbh/1008508655> (Accessed: 21.04.2024).

51. Sustainability magazine - top 100 companies. *Home of Sustainability News / Sustainability Magazine*. URL: <https://sustainabilitymag.com/magazine/sustainability-top100-companies-supplement-2023> (Accessed: 22.04.2024).

52. Deutsche Welle. Bosch pays 90-million-euro fine over diesel scandal – DW – 05/23/2019. *dw.com*. URL: <https://www.dw.com/en/bosch-pays-90-million-euro-fine-over-diesel-scandal/a-48843405> (Accessed: 23.04.2024).

53. The CSRD opens a new chapter on biodiversity reporting: what this means for companies. *CSCP gGmbH*. URL: <https://www.cscp.org/csrd-biodiversity/> (Accessed: 23.04.2024).

54. ABB annual reporting suite. *ABB Group*. URL: <https://global.abb/group/en/investors/annual-reporting-suite> (Accessed: 23.04.2024).

55. 17 Цілей сталого розвитку | Global Compact. *Global Compact*. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (дата звернення: 09.05.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 - Частота використання різних стандартів у звітах компаній [43]

Скороч ення	Методології	Кількість документів, що посилаються (з 238)	Відсоток посилань
Загальні стандарти			
GRI	Глобальна Ініціатива зі звітності (Global Reporting Initiative)	174	73,11
IFC	Стандарти продуктивності Міжнародної фінансової корпорації (International Finance Corporation performance standards)	5	2,10
IIRC	Міжнародна Рада з Інтегрованої Звітності (International Integrated Reporting Council)	30	12,61
IRIS+		13	5,46
ISO 26000	Міжнародна організація стандартизації 26000 (International Organization for Standardization 26000)	23	9,66
OECD	Принципи Організації економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development Guidelines)	93	39,08
SASB	Стандарти звітності про сталість Борду стандартів зі сталості (Sustainability Accounting Standards Board standard)	114	47,90
SDGs	Цілі сталого розвитку (Sustainable Development Goals)	209	87,82
UNGC	Глобальний Пакт Організації Об'єднаних Націй (United Nations Global Compact)	146	61,34
PRI	Принципи відповідального інвестування (Principles of Responsible Investment)	37	15,55
Специфічні екологічні стандарти			
CDP	Проект розкриття вуглецю (Carbon Disclosure Project)	157	65,97
GHG	Протокол щодо парникових газів (Greenhouse Gas Protocol)	161	67,65
SBTi	Цілі, засновані на науці (Science-Based Targets)	146	61,34
TCFD	Робоча група з фінансової звітності, пов'язаної з кліматом (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures)	149	62,61
Специфічні соціальні стандарти			
ILO	Міжнародна організація праці (International Labour Organization)	10	4,20
UDHR	Універсальна декларація прав людини (Universal Declaration of Human Rights)	89	37,39

Таблиця А.2 – Використання термінів у звітах компаній

Терміни	Кількість документів, що посилаються (з 238)	Відсоток посилань
Екологічні аспекти		
Забруднення	162	68,07
Викиди	230	96,64
Викиди вуглецю	148	62,18
Викиди парникових газів	187	78,57
Екологічні продукти	3	1,26
Зелені продукти	19	7,98
Відповідальність за продукт	40	16,81
Екологічна інновація	3	1,26
Сталі інновації	38	15,97
Зміни клімату	228	95,80
Безпека води	39	16,39
Енергоефективність	201	84,45
Біорізноманіття	162	68,07
Соціальні аспекти		
Здоров'я	237	99,58
Здоров'я та безпека	218	91,60
Умови праці	175	73,53
Права людини	221	92,86
Гендерна рівність	140	58,82
Різноманіття	231	97,06
Безпека продукту	107	44,96
Управлінські аспекти		
Протидія корупції	199	83,61
Корпоративне управління	200	84,03
Управління ризиками	219	92,02
Етика	215	90,34

Джерело: складено автором на основі [43]

Ім'я користувача:
Економічної теорії Журба Тетяна

ID перевірки:
1016253566

Дата перевірки:
16.05.2024 01:14:59 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
16.05.2024 13:00:38 EEST

ID користувача:
100005720

Назва документа: Лук'яненко Г.Т._Аналітика діяльності підприємства на засадах сталого розвитку

Кількість сторінок: 70 Кількість слів: 15964 Кількість символів: 121736 Розмір файлу: 1.71 MB ID файлу: 1016039992

9.34% Схожість

Найбільша схожість: 1.51% з Інтернет-джерелом (<http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/88>).

8.45% Джерела з Інтернету 337 Сторінка 72

5.34% Джерела з Бібліотеки 451 Сторінка 76

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 2